

Ontwerptekst streekpact RESOC-SERR Waas & Dender

(goedgekeurd door de leden van de plenaire vergadering op 3 oktober 2008)

Inhoudstafel

Voorwoord	5
Arbeidsmarkt	6
Strategische doelstelling: meer mensen aan het werk; kansen op werk voor iedereen	8
<i>Maatregel 1: de tewerkstellingskansen van alle inwoners en in het bijzonder van de meest kwetsbaren verhogen</i>	8
<i>Maatregel 2: het optimaliseren van arbeidsondersteunende voorwaarden/het verlagen van drempels naar werk</i>	11
Sociale economie	12
Strategische doelstelling: de verdere uitbouw van de sociale economie en de lokale diensteneconomie stimuleren	14
<i>Maatregel 1: investeren in de sociale economie als opstap of finaliteit voor de meest kwetsbare werkzoekenden</i>	14
<i>Maatregel 2: stimuleren van overleg, afstemming en samenwerking tussen enerzijds sociale economie actoren onderling, anderzijds tussen sociale en reguliere economie</i>	16
Onderwijs, Opleiding en vorming	17
Strategische doelstelling: naar een lerende regio	20
<i>Maatregel 1: het versterken van de aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt</i>	20
<i>Maatregel 2: het herwaarderen van technisch en beroepsonderwijs</i>	23
<i>Maatregel 3: het stimuleren van levenslang leren</i>	24
Ondernemingsweefsel	25
Strategische doelstelling: het versterken en stimuleren van een innovatief en duurzaam ondernemerschap	28
<i>Maatregel 1: optimaliseren van ruimte voor economische activiteiten, en versterken en ontwikkelen van economische bedrijfsinfrastructuur</i>	28
<i>Maatregel 2: meer succesvolle starters, het stimuleren van ondernemerschap (ondernemerszin en –vaardigheden) en het maatschappelijk verantwoord ondernemen</i>	32
<i>Maatregel 3: stimuleren van innovatie op ondernemingsniveau – het scheppen van een innovatief klimaat en imago</i>	34
<i>Maatregel 4: duurzaamheid land- en tuinbouwsector stimuleren</i>	36

Ruimtelijke ordening	38
Strategische doelstelling: nastreven van een duurzame ruimtelijke ontwikkeling	39
<i>Maatregel: optimaliseren van ruimte door verweving van functies en samengebruik van de ruimte</i>	39
Verkeer en vervoer	40
Strategische doelstelling: het ontsluiten van de regio voor alle goederenvervoer- personenvervoermodi	43
<i>Maatregel 1: ontwikkeling en ontsluiting van de economische poort</i>	43
<i>Maatregel 2: regionale ontsluiting en mobiliteit om de bereikbaarheid van stedelijke kernen te verbeteren</i>	46
Waaslandhaven	49
Strategische doelstelling: versterking en verdere uitbouw van de haven als belangrijkste regionale en Vlaamse economische pool	51
<i>Maatregel: havenuitbouw door duurzame ontwikkeling en een verbeterde (hinterland)ontsluiting</i>	51
Welzijn en zorg	55
Strategische doelstelling: verhogen van de levenskwaliteit en het welzijn van de inwoners	57
<i>Maatregel 1: zorg voor de inwoners: het welzijn verhogen van iedereen en in het bijzonder van wie daar minder kansen toe heeft</i>	57
<i>Maatregel 2: armoede en sociale uitsluiting terugdringen tot een absoluut minimum</i>	59
<i>Maatregel 3: stimuleren van overleg, afstemming en samenwerking tussen de verschillende welzijns- en gezondheidsactoren</i>	61
Wonen en huisvesting	62
Strategische doelstelling: streven naar een evenwichtig en gediversifieerd, kwaliteitsvol en betaalbaar woonaanbod opdat voor iedereen het recht op menswaardig wonen kan gerealiseerd worden	64
<i>Maatregel 1: voldoende aanbod aan betaalbare (sociale) woningen en gronden</i>	64
<i>Maatregel 2: waar wonen en zorg elkaar de hand reiken: inspelen op demografische en maatschappelijke tendensen</i>	66
<i>Maatregel 3: stimuleren van de uitbouw van een lokaal woonbeleid en intergemeentelijke samenwerking</i>	68

Milieu en natuur	70
Strategische doelstelling: het versterken van de natuur en het bevorderen van de biodiversiteit	71
<i>Maatregel: verbetering van de leefkwaliteit en ontwikkelingsmogelijkheden voor de natuur</i>	71

Voorwoord

Arbeidsmarkt

Economische groei, verhoging van de arbeidsparticipatie, verlaging van de werkloosheid en vergroting van het draagvlak onder ons sociaal zekerheidsstelsel vragen om een open en flexibel functionerende arbeidsmarkt. Door toenemende vergrijzing en ontgroening dient de schaarste zich aan, waardoor op korte termijn aansluitingsproblemen tussen arbeidsaanbod en arbeidsvraag zullen ontstaan. Méér werk en méér mensen aan het werk zijn cruciale hefboomen om het hoofd te bieden aan deze socio-demografische evoluties. Dit kan gerealiseerd worden enerzijds door het substantieel verhogen van de werkzaamheidsgraad in het bijzonder van die groepen op de arbeidsmarkt die momenteel beperkt deelnemen (allochtonen, personen met een arbeidshandicap, ouderen, kortgeschoolden, langdurig werkzoekenden) en anderzijds het vergroten van de werkbaarheid (o.a. door een betere afstemming werk-privé, arbeidsorganisatorische innovaties, ...).

Een doeltreffend arbeidsmarktbeleid dient gesteund te zijn op een sluitende begeleidingsaanpak voor allen, een krachtig en coherent competentiebeleid, een leeftijdsbewust personeelsbeleid, maatregelen om kansengroepen aan het werk te krijgen, meer diversiteit op de werkvloer, ...

Dit vraagt een samenspel en samenwerking van alle actoren op de arbeidsmarkt.

De arbeidsmarktsituatie in regio Waas & Dender: enkele kerngegevens ¹

- beroepsbevolking: 74,0% (Vlaams gewest: 74,0%)
- activiteitsgraad: 70,7% (Vlaams gewest: 70,5%)
- indeling van de arbeidsplaatsen naar sector:
 - primaire sector: 2,3% (Vlaams gewest: 2,2%)
 - secundaire sector: 26,2% (Vlaams gewest: 22,8%)
 - tertiaire sector: 41,9% (Vlaams gewest: 43,8%)
 - quataire sector: 29,6% (Vlaams gewest: 31,2%)
- werkgelegenheidsgraad: 54,2% (Vlaams gewest: 65,0%)
- werkloosheidsgraad: 5,4% (Vlaams gewest: 5,9%)

¹ Bron: Steunpunt WSE, 2005, 2006; Arvastat, januari 2008

- kenmerken van de werkzoekenden:
 - laaggeschoold: 61,4% (Vlaams gewest: 53,5%)
 - langdurig werkzoekenden: 45,1% (Vlaams gewest: 44,2%)
 - jongeren/jeugd: 20,1% (Vlaams gewest: 19,0%)
 - ouderen: 27,9% (Vlaams gewest: 26,9%)
 - arbeidsgehandicapten: 21,1% (Vlaams gewest: 16,4%)
 - allochtonen: 19,0% (Vlaams gewest: 20,6%)

- knelpuntberoepen: In 2007 hebben we in de regio Waas en Dender circa 184 knelpuntberoepen. Vooral voor technische (ingenieurs, lassers, bouw, vervoer, A2 mechanica) en verzorgende (social profit) profielen ondervinden werkgevers moeilijkheden om (geschikte) kandidaten te vinden.

Strategische doelstelling: meer mensen aan het werk: kansen op werk voor iedereen

Maatregel 1: de tewerkstellingskansen van alle inwoners en in het bijzonder van de meest kwetsbare verhogen

Beschrijving en motivatie: het realiseren van tewerkstelling voor iedereen is een belangrijk uitgangspunt voor de sociaal-economische ontwikkeling van de regio. Een doeltreffend werkgelegenheidsbeleid gericht op een betere afstemming van vraag en aanbod op de regionale arbeidsmarkt, en op het behoud en creëren van bijkomende kwaliteitsvolle jobs kunnen hiertoe een belangrijke bijdrage leveren. Bijzondere aandacht dient uit te gaan naar het verhogen van de tewerkstellingsmogelijkheden van kansengroepen op de arbeidsmarkt o.a. kortgeschoolden, allochtonen, ouderen, langdurig werkzoekenden, personen met een arbeidshandicap, leefloners, ...

Acties:

- vertrekkende vanuit een analyse van de aanbodzijde, kleinschalige en innovatieve acties en initiatieven opzetten, gericht op het inschakelen van kansengroepen in het arbeidscircuit, bij voorkeur in kansenberoepen/knelpuntberoepen. Ondersteunende tewerkstellingsmaatregelen en begeleidingsinitiatieven (o.a. weerwerkpremie, jobcoaching, ...) dienen hierbij kenbaar gemaakt te worden
- in overleg met alle OCMW's initiatieven ontwikkelen, gericht op het toeleiden naar en inschakelen van leefloners op de arbeidsmarkt
- het stimuleren en ontwikkelen van initiatieven gericht op het versterken van de competenties en het verhogen van de inzetbaarheid van laaggeletterden. De centra basiseducatie hebben hierbij een voorname rol te vervullen door ondermeer een voldoende en aangepast aanbod aan basisopleidingen taal, rekenen, computervaardigheid, ... te realiseren. (NB. Geletterdheid is de vaardigheid om gedrukte, geschreven en digitale informatie te gebruiken om te functioneren in de maatschappij, om persoonlijke doelstellingen te bereiken en de persoonlijke kennis en kunde te ontwikkelen. Geletterdheid omvat een scala van bekwaamheden.)
- het stimuleren en ondersteunen van de lokale werkgelegenheidsfora bij het opmaken van een regionaal werkgelegenheidsplan, gericht op de tewerkstelling van kansengroepen en inspeland op de regionale/lokale arbeidsmarktbehoeften. De lokale besturen, als voorzitter van het lokaal werkgelegenheidsforum, nemen de regiefunctie op in het kader van de 2de pijler van de werkwinkel, teneinde lokale jobs te creëren voor kortgeschoolde, langdurig werkzoekenden en aanvullend op het reguliere aanbod tegemoet te komen aan maatschappelijke noden. Het voorzittersoverleg, ingebed in de werking van RESOC Waas & Dender, dient een forum te bieden voor o.m. afstemming, samenwerking, het initiëren van nieuwe (boven-)lokale initiatieven, ervarings- en goede-praktijkenuitwisseling, ... In de schoot van dit overleg dient de denkpijpe 'de huidige lokale werkgelegenheidsfora te integreren in één regionaal overkoepelend werkgelegenheidsforum' afgetoetst te worden op zijn wenselijk- en noodzakelijkheid en haalbaarheid

- het stimuleren van ondernemingen, organisaties en lokale overheden tot het voeren van een leeftijdsbewust personeelsbeleid gericht op het ontwikkelen, benutten en behouden van capaciteiten, kennis en ervaring van alle individuele werknemers in alle leeftijdscategorieën op korte en lange termijn, rekeninghoudende met veranderende mogelijkheden en behoeften. Aan de hand van ondermeer goede-praktijkvoorbeelden en lerende netwerken kunnen werkgevers gesensibiliseerd, geïnformeerd en geadviseerd worden over (subsidie-)maatregelen en initiatieven die vervroegde uittrede van medewerkers kunnen voorkomen.
- het aanmoedigen van ondernemingen, organisaties en lokale overheden om de werkbaarheid van jobs te verbeteren/te verhogen door het introduceren van arbeidsorganisatorische innovaties zoals de implementatie van zelfsturende teams, het coachen van jongeren door oudere werknemers (mentorship), het aanpassen van arbeidsomstandigheden in functie van de medewerker, ...
- het bevorderen van de evenredige arbeidsdeelname en diversiteit (EAD) door de verdere ontwikkeling van diversiteitsplannen bij ondernemingen, organisaties en lokale besturen, én door het op touw zetten van regionale diversiteitsacties gericht op de duurzame integratie van kansengroepen op de reguliere arbeidsmarkt. Zonder echter de aandacht voor de positie van andere kansengroepen uit het oog te verliezen, vraagt de moeilijke arbeidsmarktparticipatie van ouderen en personen met een handicap dringend bijkomende stappen zoals het ontwikkelen van instroombevorderende acties
- het realiseren van het voltijds engagement voor elke deeltijds lerende jongere door het nastreven van een maximaal passend aanbod aan voortrajecten, werkervaringsplaatsen en jobs in het reguliere arbeidscircuit. Voor die jongeren voor wie de afstand tot werk te groot is omwille van een psycho-sociale (vaak multi-pele) problematiek, een voldoende en aangepast regionaal aanbod aan persoonlijke ontwikkelingstrajecten realiseren.
- het opzetten van een regionale studie m.b.t. het in kaart brengen van de toekomstige zorgvraag en het zorgaanbod in functie van tewerkstellingsperspectieven/-mogelijkheden
- het mobiliseren van bijkomende (bovenlokale) financiële middelen in functie van de creatie van bijkomende tewerkstelling voor kansengroepen en/of voor de ontwikkeling van competentieversterkende opleidings- en tewerkstellingsinitiatieven voor werkzoekenden, inspelend op de (sub-) regionale arbeidsmarktnoden en -behoeften
- permanente monitoring van de regionale arbeidsmarktsituatie teneinde een doeltreffend en een geïntegreerd regionaal arbeidsmarktbeleid te kunnen voeren
- ...

Rol RESOC-SERR Waas & Dender: initiërende, faciliterende, ondersteunende en coördinerende rol

- samenbrengen van partners
- organiseren en coördineren van overleg
- initiëren en ondersteunen van initiatieven en projecten
- ...

Potentiële partners/actoren: VDAB, werkwinkelpartners, OCMW, derden-organisaties, sociale partners, ...

Maatregel 2: het optimaliseren van arbeidsondersteunende voorwaarden/het verlagen van drempels naar werk

Beschrijving en motivatie: de combinatie 'arbeid-gezin' en de beperkte mogelijkheden op vlak van mobiliteit kunnen een drempel vormen op weg naar werk. 'Gaan werken' dient gefaciliteerd te worden door een flankerend beleid, gericht op het optimaliseren van arbeidsondersteunende voorwaarden (of op het wegwerken van factoren die de intrede in de arbeidsmarkt of de combinatie van gezin en arbeid bemoeilijken of belemmeren)

Acties:

- het streven naar voldoende, kwaliteitsvolle, betaalbare (ook voor kansarme en één-oudergezinnen), toegankelijke en beschikbare voorschoolse, buitenschoolse, flexibele en occasionele kinderopvang en opvang voor zieke en gehandicapte kinderen, op maat van werkenden en werkzoekenden. Prioritaire aandacht dient uit te gaan naar het wegwerken van de witte vlekken. Tevens dient in nauw overleg met alle relevante actoren het beschikbare aanbod aan kinderopvang geoptimaliseerd te worden in functie van professionaliteit en kwaliteitsvolle opvang
- het stimuleren van ondernemingen en organisaties tot het aanbieden/organiseren van gezinsvriendelijke diensten (o.a. kinderopvang, strijkdienst, ...) om de combinatie arbeid-gezin voor hun werknemers/medewerkers te vergemakkelijken
- het vergroten van de bereikbaarheid van bedrijven en bedrijventerreinen waar geen of slechts gedurende een beperkte periode openbaar vervoer is, door het uitwerken van multimodale bedrijfs(zone)vervoersplannen.
- ...

RoI RESOC-SERR Waas & Dender: initiërende, faciliterende, ondersteunende en coördinerende rol

- samenbrengen van partners
- organiseren en coördineren van overleg
- initiëren en ondersteunen van initiatieven en projecten
- ...

Potentiële partners: lokale besturen, sociale partners, Kind & Gezin, intergemeentelijke samenwerkingsverbanden, ...

Sociale Economie

Iedereen heeft recht op een job, ook mensen die steeds weer door mazen van het net vallen. De groep werkzoekenden die vaak om persoonlijke en/of maatschappelijke redenen in de langdurige werkloosheid terechtgekomen zijn of aangewezen op een leefloon, geraken moeilijk(er) aan de slag. Het zijn mensen die een zogenaamd risicoprofiel voor werk hebben opgebouwd omwille van een cumul aan kenmerken (oa. multiële psycho-sociale problematiek, lage scholingsgraad, ...). De sociale economie² wil dit verdoken potentieel valoriseren en via jobcreatie, hierbij inspeland op maatschappelijke noden en behoeften, de werkzaamheidsgraad verhogen. De sociale economie moet een opstap bieden voor mensen die uit het arbeidscircuit zijn gestoten of er op eigen kracht geen plaats vinden. Ze moet hen een veerkrachtige job geven met kansen op volledige zelfontplooiing en op volwaardige arbeidsmarktparticipatie.

Arbeid biedt maatschappelijke meerwaarde ten opzichte van inactiviteit. Onderzoek toont aan dat werk de beste bescherming is tegen armoede³. Het is een recht en een hefboom naar maatschappelijke integratie. Via de sociale economie wordt aangetoond dat iedereen zinvol kan bijdragen aan onze maatschappij door arbeid op maat te koppelen aan noden van onze maatschappij.

Sociale economie in regio Waas & Dender: enkele kerngegevens⁴

Tewerkgestelden in de sociale werkplaatsen, 2007:

- doelgroep: 177 VTE of een stijging met 6,9% (Vlaams gewest: stijging met 10,7%)
- omkadering: 43 VTE of een stijging met 20,8% (Vlaams gewest: stijging met 11,0%)

Tewerkgestelden in de beschutte werkplaatsen:

- arbeidsgehandicapten: 796 VTE of een stijging met 4,3% (Vlaams gewest: n/a)
- validen: 113 VTE of een stijging met 4,6% (Vlaams gewest: n/a)

² 'Sociale economie bestaat uit een verscheidenheid van bedrijven en initiatieven die in hun doelstellingen de realisatie van bepaalde maatschappelijke meerwaarden (zoals het creëren van tewerkstelling voor kansengroepen, milieuvriendelijk productieproces, het centraal stellen van de arbeidende mens, maatschappelijke winst, ...) vooropstellen en hierbij de volgende basisprincipes respecteren: voorrang van arbeid op kapitaal, democratische besluitvorming, maatschappelijke inbedding, transparantie, kwaliteit en duurzaamheid. Bijzondere aandacht gaat ook naar de kwaliteit van de interne en externe relaties. Zij brengen goederen en diensten op de markt en zetten hun middelen economisch efficiënt in met de bedoeling continuïteit en rentabiliteit te verzekeren.' (definitie VOSEC).

³ Gaps, traps and springboards in the floor of social protection systems – Ides Nicaise, HIVA, mei 2004

⁴ Bron: Departement WSE, 2007

Tewerkgestelden in invoegbedrijven:

- medewerkers: 22 VTE of een daling met 23,8%
(Vlaams gewest: stijging met 16,1%)

Kenmerken tewerkgestelden:

- Arbeidszorg:
 - 14,3% is 50 jaar of ouder (Vlaams gewest: 15,7%)
 - 74,3% is arbeidsgehandicapt (Vlaams gewest: 66,8%)
 - 71,4% is laaggeschoold (Vlaams gewest: 75,0%)
- Invoegbedrijven:
 - 18,2% is 50 jaar of ouder (Vlaams gewest: 12,4%)
 - 4,5% is arbeidsgehandicapt (Vlaams gewest: 11,9%)
 - 72,7% is laaggeschoold (Vlaams gewest: 67,4%)
- Sociale werkplaatsen:
 - 15,8% is 50 jaar of ouder (Vlaams gewest: 13,1%)
 - 19,8% is arbeidsgehandicapt (Vlaams gewest: 23,1%)
 - 85,9% is laaggeschoold (Vlaams gewest: 82,0%)

Strategische doelstelling: de verdere uitbouw van de sociale economie en de lokale diensteneconomie stimuleren

Maatregel 1: investeren in de sociale economie als opstap of finaliteit voor de meest kwetsbare werkzoekenden

Beschrijving en motivatie: De verdere ontwikkeling van de sociale economie is een belangrijke hefboom voor de creatie van duurzame tewerkstelling voor kwetsbare groepen op de arbeidsmarkt. Bruggen van langdurige werkloosheid naar de arbeidsmarkt kunnen via werkervaring en sociale economie mogelijk gemaakt worden.

Bestaande sociale economie-initiatieven moeten dan ook ten volle worden ondersteund en waar mogelijk uitgebreid. Extra aandacht dient uit te gaan naar het aanboren van innoverende niches, die inspelen op nieuwe maatschappelijke noden en behoeften en waarbij zinvolle tewerkstelling gecreëerd wordt voor kansengroepen.

Acties:

- het in kaart brengen van het regionaal beschikbare potentieel aan doelgroepwerknemers, in visie van optimalisatie matching vraag en aanbod
- het in kaart brengen van alle regionale sociale economie-initiatieven (activiteit, doelgroep, ...) in visie van kennismaking en het optimaliseren en realiseren van een evenwichtige geografische spreiding en spreiding van aanbod en werkvorm
- het permanent detecteren en aanboren van innovatieve niches en het ontwikkelen/opzetten van initiatieven, die inspelen op nieuwe maatschappelijke noden en behoeften (bvb. samenwerking tussen thuiszorg en buurt- en nabijheidsdiensten), rekeninghoudende met de organisatorische mogelijkheden en het beschikbare potentieel aan doelgroepmedewerkers
- het stimuleren van innovatie in sociale en beschutte werkplaatsen en sociale economie initiatieven
- het stimuleren en ondersteunen van de uitbouw van de lokale diensteneconomie onder regie van de 2de pijler van de werkwinkel/lokale besturen aanzetten en ondersteunen in het uitbouwen van lokale diensteneconomie, gericht op creatie van bijkomende tewerkstelling, bij voorkeur duurzame jobs voor kansengroepen en een passend en kwalitatief antwoord biedend op collectieve en individuele behoeften. De lokale besturen, als voorzitter van het lokaal werkgelegenheidsforum, nemen de regiefunctie op in het kader van de 2de pijler van de werkwinkel, teneinde lokale jobs te creëren voor kansengroepen en aanvullend op het reguliere aanbod tegemoet te komen aan maatschappelijke noden. Het voorzittersoverleg, ingebed in de werking van RESOC Waas & Dender, dient een forum te bieden voor o.m. afstemming, samenwerking, het initiëren van nieuwe (boven-)lokale initiatieven, ervarings- en goede-praktijkenuitwisseling, ... In de schoot van dit overleg dient de denkpiste 'de huidige lokale werkgelegenheidsfora te integreren in één regionaal overkoepelend werkgelegenheidsforum' afgetoetst te worden op zijn wenselijk- en noodzakelijkheid en haalbaarheid

- het aanmoedigen van lokale besturen om bij de gunning van overheidsopdrachten een sociale clausule in te lassen of uitvoeringsvoorwaarden op te leggen die het mogelijk maken rekening te houden met sociale en ethische doelstellingen
- het ondersteunen van doorstroom/integratie van kansengroepen in het reguliere circuit. Instrumenten als 'supported employment', invoegbedrijven, ... zouden hierbij ruimer kenbaar kunnen gemaakt worden
- het stimuleren van samenwerking met en de integratie van sociale economie-initiatieven, zowel tijdens de conceptfase van nieuw te realiseren als bij reeds bestaande economische projecten (bvb. bij de ontwikkeling van nieuwe bedrijventerreinen, commerciële centra, ...), met het oog op het creëren en realiseren van bijkomende sociale tewerkstelling
- het op regelmatige basis organiseren van een regionale jobbeurs voor kansengroepen/verwijsbeurs voor sociale economie-initiatieven.
- het zoeken naar mogelijkheden (in samenwerking met de provinciale overheden) voor het opstarten van een regionaal ankerpunt m.b.t. het introduceren/ontwikkelen, begeleiden en coachen van initiatieven en projecten die leiden tot duurzame tewerkstelling van kansengroepen in de reguliere en sociale economie
- ...

Rol RESOC-SERR Waas & Dender: initiërende, stimulerende en coördinerende rol

Potentiële partners: sociale economie-initiatieven, reguliere economiebedrijven, lokale besturen (gemeente en OCMW), werkwinkelpartners, sociale partners, intergemeentelijke samenwerkingsverbanden, ...

Maatregel 2: stimuleren van overleg, afstemming en samenwerking tussen enerzijds sociale economie actoren onderling, anderzijds tussen sociale en reguliere economie

Beschrijving en motivatie: de sociale economie omvat een veelheid en diversiteit aan activiteiten en initiatieven (o.a. sociale en beschutte werkplaatsen, invoegbedrijven, buurt- en nabijheidsdiensten, arbeidszorg, ...) die onvoldoende gekend zijn, zeer zeker bij bedrijven uit het reguliere circuit en lokale overheden, maar ook bij de geëigende actoren zelf. In visie van ondermeer het optimaliseren van een evenwichtige regionale spreiding van aanbod, het versterken van het imago van de sociale economie bij het ruimere publiek, ... dringt afstemming, overleg en samenwerking zich op.

Acties:

- het in kaart brengen van alle regionale sociale economie-initiatieven (activiteit, doelgroep, ...) in visie van kennismaking en optimalisatie en realisatie van een evenwichtige geografische spreiding en spreiding van aanbod en werkvorm
- het versterken van het imago van de sociale economie door het aanbod en mogelijkheden ruimer kenbaar te maken aan reguliere economiebedrijven en lokale overheden
- het opstarten van een regionaal overlegforum/regionale werkgroep 'sociale economie' in visie van kennismaking, ervaringsuitwisseling, afstemming en overleg tussen de regionale sociale economie-initiatieven, het in kaart brengen van knelpunten, het detecteren van nieuwe maatschappelijke noden, het ontwikkelen van activiteiten ter ondersteuning van de sociale economie (bvb. ervaringsuitwisseling reguliere en sociale economie, mede-organisatie van jobbeurs voor kansengroepen, ...), ...
- het stimuleren van samenwerking (commercieel partnerschap en economische samenwerking) tussen de sociale en reguliere economie en de lokale besturen
- ...

RoI RESOC-SERR Waas & Dender: initiërende, stimulerende en coördinerende rol

Potentiële partners: sociale economie-initiatieven, reguliere economiebedrijven, lokale besturen (gemeente en OCMW), werkwinkelpartners, sociale partners, intergemeentelijke samenwerkingsverbanden, ...

Onderwijs, opleiding en vorming

In een economie die in toenemende mate gebaseerd is op kennis en waarin onderzoek en ontwikkeling en innovatie een steeds grotere rol spelen in de creatie van toegevoegde waarde kan het belang van een toekomstgericht onderwijs- en opleidingsaanbod niet genoeg onderstreept worden. Door de snel evoluerende economie, veranderen ook steeds de noden van de arbeidsmarkt. Als lerende regio kiest de regio Waas en Dender ervoor om de kloof tussen onderwijs, opleiding, vorming en de arbeidsmarkt te dichten door gerichte maatregelen te treffen en/of te ondersteunen.

De regio Waas en Dender wil werken aan de ontwikkeling van de competenties van zijn inwoners, in de verschillende fasen van hun leven, en dit door een gedeelde verantwoordelijkheid van onderwijs, opleiding, vorming en werk.

Vanuit de optiek van competentieontwikkeling is het noodzakelijk om de aanwezige kennis en kunde in kaart te brengen en af te toetsen aan toekomstige noden. Op basis hiervan kan het bestaande opleidingsaanbod verder uitgebouwd en ondersteund worden.

Onderwijs, opleiding en vorming in regio Waas & Dender: enkele kerngegevens ⁵

SCHOOLJAAR 2006-2007, regio Waas en Dender

- **BASISONDERWIJS:**

- Aantal leerlingen gewoon kleuteronderwijs: 16.237 (Vlaams gewest: 222.227)
Groei: 1,4% (Vlaams gewest: 0,2%)
- Aantal leerlingen buitengewoon kleuteronderwijs: 113 (Vlaams gewest: 1.784)
Groei: 2,7% (Vlaams gewest: 4,8%)
- Aantal leerlingen gewoon lager onderwijs: 26.192 (Vlaams gewest: 364.761)
Groei: -2,2% (Vlaams gewest: -3,0%)
- Aantal leerlingen buitengewoon lager onderwijs: 1.962 (Vlaams gewest: 26.244)
Groei: 1,6% (Vlaams gewest: 0,2%)
- Aandeel leerlingen met schoolse vertraging gewoon lager onderwijs:
Jongens: 16,2% (Vlaams gewest: 15,7%)
Meisjes: 15,0% (Vlaams gewest: 14,0%)

- **SECUNDAIR ONDERWIJS:**

- Aantal leerlingen 1ste graad secundair onderwijs: 9.367 (Vlaams gewest: 136.052)
Groei: -1,2% (Vlaams gewest: -3,1%)

⁵ Bron: Departement Onderwijs en vorming, VDAB

- Aantal leerlingen 2de en 3de graad secundair onderwijs:
 - Algemeen secundair onderwijs: 6.921
 - Buitengewoon secundair onderwijs: 4.303
 - Kunstsecundair onderwijs: 159
 - Technisch secundair onderwijs: 6.436
 Groei: 1,1% (Vlaams gewest: 1,8%)
- Aandeel leerlingen met schoolse vertraging 2de en 3de graad secundair onderwijs:
 - Algemeen secundair onderwijs: 8,7% (Vlaams gewest: 11,7%)
 - Buitengewoon secundair onderwijs: 56,8% (Vlaams gewest: 58,3%)
 - Kunstsecundair onderwijs: 34,6% (Vlaams gewest: 44,9%)
 - Technisch secundair onderwijs: 34,7% (Vlaams gewest: 36,8%)
- Aantal buitengewoon secundair onderwijs: 1.254 (Vlaams gewest: 17.679)
Groei: -0,7% (Vlaams gewest: 2,0%)
- Aantal deeltijds beroepssecundair onderwijs: 410 (Vlaams gewest: 6.290)
Groei: 4,9% (Vlaams gewest: 1,1%)

HOGER ONDERWIJS:

- Aantal generatiestudenten hogescholen: 1.967
- Aantal generatiestudenten universiteiten: 912

LEVENSLANG LEREN:

- Onderwijs voor sociale promotie:
 - Aantal cursisten secundair onderwijs sociale promotie: 17.414
(Vlaams gewest: 264.347)
 - Aantal cursisten hoger onderwijs sociale promotie: 330
(Vlaams gewest: 25.461)
- Basiseducatie:
 - Aantal cursisten: 1.258 (Vlaams gewest: 33.463)
 - Aantal cursussen: 268 (Vlaams gewest: 5.842)
 - Aantal geldige deelnemersuren: 136.746 (Vlaams gewest: 2.882.084)
- VDAB-opleidingen:
 - Oriënterende opleiding: 1,8% (Vlaams gewest: 2,6%)
 - Sollicitatietraining en -begeleiding: 2,5% (Vlaams gewest: 2,3%)
 - Beroepsspecifieke opleiding: 70,7% (Vlaams gewest: 75,1%)
 - Persoongerichte vorming: 4,7% (Vlaams gewest: 6,3%)
 - Begeleiding/opleiding op de werkvloer: 20,3% (Vlaams gewest: 13,7%)
- Syntra-opleidingen:
 - Syntra Sint-Niklaas
 - Ondernemersopleiding: 2.988 lesuren bedrijfsbeheer
16.925 lesuren beroepskennis
 - Leertijd: 4.080 lesuren maatschappijgerichte vorming
7.381 lesuren beroepskennis
 - Syntra Midden-Vlaanderen
 - Ondernemersopleiding: 8.428 lesuren bedrijfsbeheer
47.430 lesuren beroepskennis
 - Leertijd: 10.560 lesuren maatschappijgerichte vorming
21.412 lesuren beroepskennis

OVERGANG ONDERWIJS – ARBEIDSMARKT

- Aantal schoolverlaters: 5.093 (Vlaams gewest: 77.766)
 - Enkel onderwijs: 33,3% (Vlaams gewest: 26,2%)
 - Aantal ingeschrevenen VDAB: 66,7% (Vlaams gewest: 62,8%)
 - waarvan nog werkzoekend na 1 jaar: 15,9%

(Vlaams gewest: 17,4%)

- Scholingsgraad alle schoolverlaters:
 - Laaggeschoold: 16,7% (Vlaams gewest: 14,9%)
 - Middengeschoold: 44,6% (Vlaams gewest: 43,9%)
 - Hooggeschoold: 38,7% (Vlaams gewest: 41,2%)
- Scholingsgraad schoolverlaters nog werkzoekend na 1 jaar:
 - Laaggeschoold: 40,8% (Vlaams gewest: 33,6%)
 - Middengeschoold: 41,4% (Vlaams gewest: 45,1%)
 - Hooggeschoold: 17,8% (Vlaams gewest: 21,3%)

Strategische doelstelling: naar een lerende regio

Maatregel 1: het versterken van de aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt

Beschrijving en motivatie: het hoogste doel van het onderwijs is een brede persoonlijkheids- en talentontwikkeling, levensoriëntatie en opvoeding. Een belangrijk afgeleid doel daarvan is de voorbereiding op de arbeidsmarkt. De instap op de arbeidsmarkt kan worden bevorderd door een afwisseling van leren en werken of door (bedrijfs-)realiteitsgebonden elementen in het leerproces op te nemen. De arbeidsmarkt en de onderwijswereld dienen bondgenoten te zijn om te investeren in (beroepsgerichte) opleidingen, om stages te organiseren (zowel voor leerlingen als voor leerkrachten), om tot structurele samenwerking te komen (bvb. gemeenschappelijk gebruik van infrastructuur). Zowel scholen als bedrijven hebben er baat bij om de handen in elkaar te slaan: scholen vinden een betere aansluiting bij het bedrijfsleven (verhogen van realiteitsgehalte en kwaliteit van de opleiding), bedrijven krijgen een beter zicht op de competenties van de instromende schoolverlaters (aanwervingsinspanningen worden mogelijk gemaakt).

Acties:

- het opstarten van een regionaal forum/overlegplatform 'Onderwijs-Arbeidsmarkt', samengesteld uit alle relevante actoren (onderwijs, CLB, opleidingsverstreckers, sociale partners, bedrijfswereld, ...), met als belangrijke doelstelling het optimaliseren van de afstemming onderwijs – arbeidsmarkt.

Mogelijke activiteiten:

- de kwalitatieve en kwantitatieve afstemming van het opleidingsaanbod op de regionale arbeidsmarkt
- detectie en analyse opleidingsbehoeften
- stimuleren en mede-ondersteunen van de ontwikkeling van nieuwe opleidingen, via een permanente monitoring van toekomstige evoluties (verdere ontwikkeling van de dienstensector, groeiend belang van technologie,...)
- stimuleren van samenwerkingsverbanden tussen verschillende opleidingspartners in functie van optimale aanwending van beschikbare infrastructuur, apparatuur en expertise
- ...

Dit regionaal overlegplatform 'onderwijs-arbeidsmarkt' dient complementair te zijn aan andere bestaande overlegstructuren zoals de LOP's. Informatie-uitwisseling en afstemming tussen beide overlegstructuren zijn wenselijk en noodzakelijk.

- het organiseren van beroepeninfodagen en/of-beurzen (voor leerlingen, leerkrachten, ouders, CLB-medewerkers, ...) met het oog op kennismaking met verschillende (technische) beroepen en vaardigheden

- het uitwerken van een efficiënt en effectief stagebeleid voor leerlingen én leerkrachten. Het aanbieden van meer stagemogelijkheden in de private, publieke en sociale sector moet jongeren uit de diverse onderwijsvormen (ASO, TSO, BSO, DBSO, Buso) toelaten concrete ervaring op te doen met het oog op een vlottere instap in de arbeidsmarkt.

Het ontwikkelen van een actief stagebeleid kan zich ondermeer vertalen in volgende concrete initiatieven:

- het promoten van de website 'stageforum'
- het sensibiliseren van ondernemingen, organisaties en lokale besturen om stageplaatsen ter beschikking te stellen
- het samenbrengen van bedrijfsleven en scholen ondermeer door een lijst van contactpersonen van alle beroeps- en technische scholen uit de regio Waas & Dender ter beschikking te stellen aan werkgevers(organisaties)
- ...

- het ondernemerschap als een haalbare en uitdagende optie in het gezichtsveld van de jongeren en hun omgeving (ouders) brengen via doel(groep)gerichte, specifieke projecten en initiatieven. Het stimuleren van ondernemingszin en/of het aanscherpen van ondernemersvaardigheden bij jongeren kan ondermeer geconcretiseerd worden door volgende initiatieven:

- het oprichten van mini-ondernemingen binnen de schoolcontext, het organiseren van bedrijfsbezoeken,...
- het kenbaar maken van alle initiatieven in het kader van het promoten van het ondernemerschap (zoals bvb. ondernemersklasseweek, mini-ondernemingen, leerbedrijven, website competento, oproep brugprojecten, ...) aan betrokken actoren
- het stimuleren van lokale netwerken/samenwerkingsverbanden tussen bedrijven en onderwijs om schoolgaande jongeren vertrouwd te maken met de ondernemerswereld en de daarbij noodzakelijke competenties
- ...

- het informeren en stimuleren van scholen om de resultaten van de VDAB-schoolverlatersstudie in beschouwing te nemen. Hiertoe zou in een samenwerkingsverband RESOC – VDAB een infomoment kunnen georganiseerd worden voor alle scholen uit de regio Waas & Dender

- het verlagen van de ongekwalificeerde uitstroom door in een samenwerkingsverband van verschillende partners (VDAB, OCMW, straathoekwerkers, ...) intensieve competentieversterkende begeleidings- en opleidingsacties op te zetten, gericht op het verwerven van volwaardige (start-)kwalificaties met het oog op duurzame integratie op de arbeidsmarkt

- het realiseren van het voltijds engagement voor elke deeltijds lerende jongere door het nastreven van een maximaal passend (kwantitatief en kwalitatief) aanbod aan voortrajecten, werkervaringsplaatsen en jobs in het reguliere arbeidscircuit. Voor die jongeren voor wie de afstand tot werk te

groot is omwille van een psycho-sociale (vaak multi-pele) problematiek, een voldoende en aangepast regionaal aanbod aan persoonlijke ontwikkelingstrajecten realiseren of kleinschalige projecten initiëren op maat van de jongere (cfr. concept 'zorgboerderij').

- ...

Rol RESOC-SERR Waas & Dender: initiërende, faciliterende en coördinerende rol

Potentiële partners: onderwijspartners, opleidingsverstrekkers, CLB, VDAB, sociale partners, sectorfondsen, RTC, Beroepenhuis, ...

Maatregel 2: herwaardering technisch en beroepsonderwijs

Beschrijving en motivatie: mensen hebben - helaas - nog steeds meer waardering voor wie werkt met het hoofd, dan voor wie werkt met hoofd en handen. Ook ons onderwijssysteem weerspiegelt nog deze tweedeling. Het technisch en beroepsonderwijs bevinden zich middenin de waterval van de onderwijsstructuren en geeft hen een lagere status dan wenselijk is. M.a.w. het technisch en beroepsonderwijs kampen met een imagoprobleem.

Bewustmakingsacties (-campagnes) met accent op een positievere beeldvorming van technische beroepen en opleidingen, zijn noodzakelijk om de instroom in het technisch en beroepsonderwijs te verhogen en de kwalitatieve (en kwantitatieve) aansluiting (de vraag naar gespecialiseerd technisch personeel is groter dan ooit) met de arbeidsmarkt te garanderen.

Acties:

- het ontwikkelen van initiatieven en experimenten in zowel het basis- als het secundair onderwijs om de positieve keuze voor het techn(olog)isch en beroepsonderwijs te bevorderen. Samenwerking met sectoren is hierbij aan te bevelen, daar zij over de nodige expertise en know-how beschikken
- het opzetten van sensibiliseringsacties/promotie- en imagocampagne gericht naar de jongeren, ouders, leerkrachten ASO, ... zowel via schoolse als vrijetijdsactiviteiten
- het organiseren van kennismakingsprojecten omtrent technische beroepen bvb. een technologiedag op niveau van de school en/of scholengemeenschap
- het kenbaar maken van sectorale initiatieven ter promotie van technologische opleidingen
- het versterken van de werking van het RTC waardoor technische scholen kunnen beschikken over actuele onderwijsomgevingen en (hoog-) technologische infrastructuur en apparatuur
- het inbouwen van technische en technologische modules in het kleuter-, basis- en secundair onderwijs waardoor kinderen en jongeren zich een beeld kunnen vormen van techniek en technische beroepen
- ...

Rol RESOC-SERR Waas & Dender: ondersteunende, faciliterende rol

Potentiële partners: onderwijspartners, CLB, VDAB, sociale partners, sectorfondsen, RTC, Beroepenhuis, ...

Maatregel 3: het stimuleren van levenslang leren

Beschrijving en motivatie: door de explosieve toename van informatie en de economische ontwikkelingen, die gekenmerkt worden door verandering en innovatie, dringen permanente vorming en leven lang leren zich op. Organisaties dienen, mede omwille van het economisch belang, continu te investeren in het ontwikkelen van de competenties van hun medewerkers. Werknemers en werkzoekenden dienen blijvend gesensibiliseerd te worden omtrent de noodzaak van bijblijven en het innovatief omgaan met de eigen talenten.

Acties:

- het ontwikkelen van een opleidingsaanbod, dat flexibel en gericht inspeelt op de regionale arbeidsmarktbehoeften en –noden
- het mobiliseren van bijkomende (bovenlokale) financiële middelen in het kader van de ontwikkeling van competentieversterkende opleidings- en tewerkstellingsinitiatieven voor werkzoekenden, bij voorkeur kansengroepen, hierbij inspeland op de (sub-) regionale arbeidsmarktnoden en -behoeften.
- het organiseren van een gedifferentieerd, behoeftendekkend aanbod (niveau, ...) aan Nederlands als Tweede taal
- het op touw zetten van sensibiliseringsacties en het ontwikkelen van initiatieven om levenslang leren te promoten, met bijzondere aandacht voor de kwetsbare groepen (kortgeschoolden, ...)
- het opzetten van projecten ter ondersteuning van de erkenning van elders verworven competenties (EVC)
- het behouden, versterken en uitbreiden van de regionale opleidingsinfrastructuur, met prioriteit voor het verankeren van de VDAB-opleidingsinfrastructuur metaalberoepen 'lassen/pijpfitten'. Tevens dient, in functie van de verdere uitbreiding van de Waaslandhaven en de te verwachten groei in de logistieke activiteit, de mogelijkheid tot het implementeren van een opleidingsentiteit 'logistiek' in de Waaslandhaven afgetoetst te worden bij de verschillende partners/actoren.
- het verlagen van drempels naar opleiding/werk door ondermeer een versterking van het openbaar vervoersaanbod naar de opleidingsinfrastructuur alsook door een voldoende aanbod aan kwaliteitsvolle, betaalbare, toegankelijke en beschikbare voorschoolse, buitenschoolse, flexibele en occasionele kinderopvang en opvang voor zieke en gehandicapte kinderen, op maat van werkenden en werkzoekenden
- ...

Rol RESOC-SERR Waas & Dender: initiërende, stimulerende en coördinerende rol

Potentiële partners: onderwijspartners, opleidingsverstrekkers, CLB, VDAB, sociale partners, sectorfondsen, RTC, ...

Ondernemingsweefsel

Ondernemingen zijn als directe bron van inkomen en werkgelegenheid essentieel voor de sociaal-economische ontwikkeling van de regio Waas en Dender. De sociaal- economische ontwikkeling is een dynamisch proces waarbij de regio genoodzaakt wordt om creativiteit, kennis, en menselijk kapitaal in te zetten om het concurrentievermogen of het vermogen om economische groei te creëren, te verhogen.

De graad van ondernemerschap in de regio Waas en Dender is onderhevig aan macro-economische factoren, maar wordt daarnaast ook in belangrijke mate bepaald door de ondernemingszin van de bevolking. Stimulerings- en sensibiliseringsacties moeten bijdragen tot een positieve beeldvorming over ondernemerschap en een ondernemingsgerichte mentaliteit stimuleren.

Om het ondernemersklimaat verder te versterken en te verduurzamen, dient een ondersteunend en stimulerend beleid gevoerd te worden dat ondernemingen alle kansen geeft om welvaart en toegevoegde waarde te creëren. Bovendien dienen voorwaarden vervuld te zijn zoals een voldoende beschikbaarheid aan bedrijventerreinen, en dit volgens het principe van de ijzeren voorraad. Het principe van de ijzeren voorraad houdt in dat er op elk tijdstip een aanbod van bouwrijpe terreinen en bestemde maar nog uit te rusten terreinen moet zijn dat beantwoordt aan de verwachte vraag van de volgende drie jaren. Zo zal worden gestreefd naar het voorkomen van tekorten aan bedrijventerreinen, het bevorderen van een snelle en kwaliteitsvolle ontwikkeling van nieuwe bedrijventerreinen, inclusief het verduurzamen van verouderde bedrijventerreinen en brownfields. Het aanbod aan bedrijventerreinen dient tevens te voldoen aan de actuele noden van de bedrijven. Gezien ruimte een schaarse productiefactor is, vormt het creëren van ruimte om te ondernemen één van de grote economische uitdagingen.

We willen dan ook de krachten bundelen en wensen de uitdaging aan te gaan om de regio Waas en Dender verder te ontwikkelen tot een duurzaam ondernemende en dynamische regio waar ruimte is voor ondernemerschap, innovatie en waar aantrekkingskracht is voor talent en bedrijvigheid. Van primordiaal belang is de snelheid waarmee de regio haar troeven waarover ze beschikt, valoriseert en inspeelt op technologische en economische evoluties. Innovatie is van essentieel belang voor de versterking van de competitiviteit van ondernemingen in een zich steeds meer globaliserende economie. We streven ernaar om het kennispotentieel verder uit te bouwen en dit maximaal aan te wenden om de innovatiekracht te versterken.

Naast ondernemerschap en innovatie, is ook internationalisatie een bepalende factor voor economische groei. De toenemende concurrentie uit het buitenland dwingt ondernemingen nieuwe internationaal gerichte strategieën uit te werken. Het is belangrijk dat ondernemingen zich openstellen voor internationale uitdagingen en kansen. De regio Waas en Dender dient zich maximaal te positioneren en te promoten als creatieve en kennisintensieve regio zowel voor de binnenlandse als de buitenlandse investeerder. Door haar (logistieke) troeven maximaal uit te spelen en zich (internationaal) te promoten als bedrijfsvriendelijke en economisch krachtige regio, en

dit vertrekkend vanuit het concept van Extended Gateway[®], kan de regio Waas en Dender zich positief differentiëren van andere concurrerende regio's.

Economische situatie in regio Waas en Dender: enkele kerngegevens⁶

- Demografie ondernemingen⁷:

- In 2006 telde de regio Waas en Dender 28.027 ondernemingen. Daarnaast noteren we in 2006 2.215 oprichtingen en 1.992 verdwenen ondernemingen, waarvan 274 faillissementen en 1.718 schrappingen⁸.

- Sinds 2004 kunnen we een gunstige evolutie waarnemen in het aantal actieve ondernemingen in de regio Waas en Dender. Het aantal actieve ondernemingen steeg van 27.641 ondernemingen in 2004 naar 28.027 ondernemingen in 2006.

- Naar economische sector telt de tertiaire sector in de regio Waas en Dender het meeste aantal actieve ondernemingen (15.941). Het merendeel van de actieve ondernemingen situeert zich in de groot- en kleinhandel, de onroerende goederen, de verhuur en diensten aan bedrijven en de horeca.

- We bemerken een ongelijke spreiding van de tewerkstelling in de regio Waas en Dender: 2,0% van de ondernemingen met een dimensieklasse > 99 werknemers staan in voor 35,2% van de tewerkstelling en 87,6% van de ondernemingen met dimensieklasse 1-19 werknemers zorgen voor 29,6% van de tewerkstelling.

- Economische groei:

1) Toegevoegde waarde:

- In 2005 bedroeg de bruto toegevoegde waarde in absolute cijfers in de regio Waas en Dender 8.652 miljoen euro. Dit komt neer op 5,6% van het Vlaamse totaal. De bruto toegevoegde waarde per inwoner bedroeg in de regio Waas en Dender 20.420 euro, wat lager is dan Oost-Vlaams en het Vlaams gemiddelde van respectievelijk 22.747 euro en 25.441 euro. Op het gebied van bruto toegevoegde waarde scoort het arrondissement Sint-Niklaas (23.727 euro per inwoner) beduidend hoger dan het arrondissement Dendermonde (17.113 euro per inwoner)

- Sinds 1996 is de bruto toegevoegde waarde in de regio Waas en Dender met 49,0% toegenomen. Op provinciaal en Vlaams niveau noteren we een toename van 44,0%.

- De grootste toename inzake bruto toegevoegde waarde in de regio Waas en Dender kunnen we noteren voor de bedrijfstak overige dienstverlening (81,5%) en de bedrijfstak handel, reparatie van auto's en consumentenartikelen, hotels en restaurants, vervoer en communicatie (69,1%). Voor de bedrijfstak landbouw, jacht, bosbouw, visserij en aquacultuur noteren we echter een tegengestelde trend.

- In 2005 zijn de grootste bijdragen aan de bruto toegevoegde waarde in de regio Waas en Dender afkomstig vanuit de bedrijfstak handel, reparatie van auto's en consumentenartikelen, hotels en restaurants, vervoer en communicatie (23,8%); de bedrijfstak financiële instellingen, exploitatie van en handel in onroerend goed, verhuur en zakelijke dienstverlening (23,0%); en de bedrijfstak industrie en energie (23,0%). We kunnen deze vaststelling doortrekken tot op provinciaal niveau en Vlaams niveau. De bedrijfstak landbouw, jacht, bosbouw, visserij en aquacultuur levert de kleinste bijdrage aan de bruto toegevoegde waarde, namelijk 1,3%.

2) Investerings:

- In 2005 bedroegen de bruto-investeringen in absolute cijfers in de regio Waas en Dender 2.284 miljoen euro. Dit komt neer op 5,9% van het Vlaams totaal. De bruto-investeringen per inwoner bedroegen in de regio Waas en Dender 5.475 euro, wat lager is dan het Oost-Vlaams en het Vlaams gemiddelde van respectievelijk 5.587 euro en 6.343 euro. Op het gebied van bruto-investeringen scoort het arrondissement Sint-Niklaas (5.905

⁶ ECODATA, APS, 2006; INR, RSZ, 2005

⁷ Betreft de actieve BTW-plichtigen. Hieronder vallen: natuurlijke personen (zelfstandigen, vrije beroepen), vennootschap onder firma (VOF) en gewone commanditaire vennootschap (GCV), naamloze vennootschap (NV), besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid (BVBA) en personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid (PVBA), commanditaire vennootschap (CV), andere.

⁸ Bij een schrapping staakt de onderneming haar activiteiten uit eigen initiatief, bij een faillissement echter staakt de onderneming haar activiteiten als gevolg van een handelsvonnis.

euro per inwoner) beduidend hoger dan het arrondissement Dendermonde (4.954 euro per inwoner).

- Sinds 1996 zijn de bruto-investeringen (absolute cijfers) in de regio Waas en Dender met 50,0% gestegen. Dit is beduidend hoger dan toename van de bruto-investeringen op provinciaal niveau (42,0%) en net iets lager dan deze op Vlaams niveau (52,0%).

3) Export:

- In 2006 bedroeg de export in absolute cijfers in de regio Waas en Dender 10.964 miljoen euro. Dit komt neer op 3,3% van het Vlaams totaal. De export per inwoner bedroeg in de regio Waas en Dender 26.128 euro, wat beduidend lager is dan het provinciaal (43.381 euro per inwoner) en Vlaams gemiddelde (54.135 euro per inwoner). Ook op het gebied van export scoort het arrondissement Sint-Niklaas (6.932 miljoen euro) beduidend hoger dan het arrondissement Dendermonde (4.032 miljoen euro).

- In de periode 2000-2006 kunnen we voor de export in de regio Waas en Dender een toename noteren van 25,5%, hetgeen opmerkelijk lager is dan de toename op Vlaams (54,4%) en provinciaal niveau (89,5%).

Strategische doelstelling ondernemingsweefsel: versterken en stimuleren van een innovatief en duurzaam ondernemerschap in de regio Waas en Dender

Maatregel 1: Optimaliseren van ruimte voor economische activiteiten, en versterken en ontwikkelen van economische bedrijfsinfrastructuur

Beschrijving en motivatie: Een duurzame versterking van het economisch weefsel veronderstelt de beschikbaarheid, maar ook de differentiatie en de goede bereikbaarheid van voldoende bedrijventerreinen. Om nieuwe economische bedrijvigheid naar de regio aan te trekken en bestaande ondernemingen uit te breiden, dient de gunstige geo-economische ligging van de regio Waas en Dender, gekoppeld aan de beschikbaarheid van voldoende bedrijventerreinen, maximaal benut te worden. Het ontwikkelen van optimale infrastructurele omgevingsfactoren vormt de basis voor een duurzame economische ontwikkeling van de regio Waas en Dender.

Vanuit het gegeven dat ruimte een schaars goed is, dient de regio Waas en Dender over een doordacht aanbod aan gedifferentieerde ruimte voor ondernemerschap te beschikken. Om een evenwichtige economische structuur van de regio te ondersteunen en lokale tewerkstelling te creëren, dient een ijzeren voorraad aan regionale en lokale bedrijventerreinen aangelegd te worden.

De regio Waas en Dender beschikt anno 2008 over 2.739 hectare bedrijventerreinen (exclusief Waaslandhaven), waarvan 2.365 hectare ingenomen door bedrijven en infrastructuur, 47 hectare bouwrijpe en 71 hectare bestemde maar nog uit te rusten bedrijventerreinen (Bron: POM Oost-Vlaanderen). Daarnaast is er nog een reserve bij bedrijven van 150 hectare en zijn er 52 hectare tijdelijk niet realiseerbare en 54 hectare definitief niet realiseerbare terreinen (exclusief Waaslandhaven).

Aangezien het behoorlijk lang kan duren vooraleer een bestemd terrein als bouwrijp aanbod op de markt kan worden gebracht, zou een adequaat aanbod van bedrijventerreinen dat tekorten kan voorkomen, moeten bestaan uit een voorraad van bouwrijpe terreinen én een voorraad reeds bestemde maar nog uit te rusten terreinen.

Wanneer we rekening houden met een minimale ijzeren voorraad die overeenkomt met de verwachte vraag voor drie jaar, dan dient er in de regio Waas en Dender 92 hectare bouwrijpe terreinen doorlopend voor handen te zijn. Daarnaast is er ook een minimale ijzeren voorraad van reeds bestemde maar nog uit te rusten terreinen die overeenkomt met de verwachte vraag voor drie jaar van 92 hectare vereist. Voor de volgende 15 jaar, inclusief IJzeren Voorraad op het einde van deze periode dient er 402 hectare (bruto) aan bedrijfsoppervlakte te worden voorzien, buiten wat momenteel al in voorbereiding of studie zit. Gelet op het beschikbaar aanbod, kan er gesteld worden dat er momenteel niet genoeg bedrijfsruimte ter beschikking is. (Bron: Prof. P. Cabus, 2007)

Acties:

- bij de zoektocht naar bedrijfshuisvestingsmogelijkheden bedrijven/ondernemers doorverwijzen naar VLAO en de intercommunales die beschikken over een databank met te koop/te huur aangeboden bedrijfspercelen/panden op bedrijventerreinen. Deze databank is opgemaakt op basis van diverse data (ligging, oppervlakte, contactgegevens van de aanbieder(s),...) die aanwezig is bij verschillende besturen en instanties (bedrijfsvastgoedmakelaars, projectontwikkelaars, bedrijven, terreinwerk,...)
- de ontwikkeling en het beheer van bedrijventerreinen in openbare handen houden. De intercommunales en/of de gemeenten zijn hiervoor de aangewezen partners, in een versterkend partnerschap met de POM

- het activeren van de resterende open ruimten op bestaande bedrijventerreinen en identificatie van de inbreidingsmogelijkheden met verzekering van de verwevenheid van verschillende functies. Er dient een actief toewijzingsbeleid gevoerd te worden om de continuering van het gebruik van de bedrijfspercelen juridisch te garanderen. Het terugkooprecht dient (meer) gepromoot te worden om misbruik van de verkochte kavels te voorkomen. Het terugkooprecht geeft de publieke ontwikkelaar het recht om bij elke doorverkoop van de bedrijfskavel toe te zien op de oorspronkelijke verkoopvoorwaarden. Tevens moet het beleid bij de toewijzing van bedrijventerreinen beschikken over zones bestemd voor bedrijven van diverse schaalgrootte
- informeren en implementeren van principes van duurzaamheid en kwaliteit bij de aanleg van nieuwe bedrijventerreinen, bij de reconversie van bestaande bedrijventerreinen en bij de bedrijfsvoering. De verduurzaming van bedrijventerreinen realiseren door het introduceren en promoten van het principe van parkmanagement en door het stimuleren van samenwerkingsverbanden tussen bedrijven onderling en tussen bedrijven en andere betrokken actoren. De samenwerking zal zich in eerste instantie richten tot rationalisering van het energiegebruik, clustervorming bij de aankoop van energie, collectief afvalbeheer, parkeervoorziening, beveiliging, collectief groenonderhoud, gemeenschappelijke personeelsvoorzieningen zoals catering, vervoer en kinderopvang
- opvolgen van brownfield-projecten
- nagaan of gemeenten in hun ruimtelijk-economisch beleid werk maken van zonevreemdheid. Om de problematiek van de zonevreemdheid op te lossen dient een efficiënt en doelgericht beleid ontwikkeld te worden. Er kan een beslissing tot bestemmingswijziging genomen worden indien dit verantwoord is. Wanneer dit niet het geval is, kunnen/dienen bedrijven actief ondersteund en begeleid (te) worden in hun zoektocht naar uitwijkmogelijkheden. Daarnaast dient ook gezocht te worden naar geschikte bedrijfslocaties voor micro-ondernemingen die zich buiten een bedrijventerrein situeren
- elke gemeente heeft een loketfunctie te vervullen aangaande subsidieregelingen voor het bouwrijp maken van individuele kavels op bedrijventerreinen en investeringssteun
- stimuleren van initiatieven ter bevordering van de vestiging van glastuinbouwbedrijven. Inzake het inplanten van glastuinbouwbedrijven wordt een driedelige aanpak gehanteerd: macrozones glastuinbouw, bedrijvenszones glastuinbouw en toetsingskader. Inplanting en uitbreiding van individuele bedrijven moet er mogelijk zijn volgens het toetsingskader, ook in de boomkwekerij te Wetteren. Er wordt de voorkeur gegeven aan bovengemeentelijke macrozones in plaats van beperkte bedrijvenszones voor glastuinbouw (concentratiegebieden Melsele en Moerzeke-Kastel). Daarenboven dient de groei van de (glas)tuinbouw gegarandeerd te blijven door snelheid in procedures en het verkrijgen van vergunningen (vb. containerveld = terreinen voor teelt van bomen en azalea's in pot met hergebruik van giet- en regenwater)
- opzetten van samenwerkingsverbanden rond clustering energie van onder andere glastuinbouwbedrijven en petrochemische bedrijven. Clusters zijn vooral aangewezen indien er opportuniteiten zijn om het samengebruik van warmte of CO2 te optimaliseren
- om toekomstige beleidskeuzes op het vlak van economische ontwikkeling beter te onderbouwen, dient de ijzeren voorraad de verwachte vraag van bedrijventerreinen over een langere periode af te dekken. Aangezien het

behoorlijk lang kan duren vooraleer een bestemd terrein als bouwrijp aanbod op de markt kan worden gebracht, zou een adequaat aanbod van bedrijventerreinen dat tekorten kan voorkomen, moeten bestaan uit een ijzeren voorraad die de verwachte vraag afdekt van 8 jaar (i.p.v. 3 jaar)

- uit de aanbevelingen van het eindrapport van de studie Ruimteclaims in het Waasland dat in opdracht van het I.C.W. werd gemaakt door IRIS Consulting in samenwerking met de Administratie Economie van de Vlaamse Gemeenschap enerzijds, en uit de vergelijking van de optelling van de in de Wase gemeentelijke structuurplannen voorziene ruimte voor bedrijventerreinen met de theoretisch voor het Waasland voorziene contingent vanuit de doorrekening van het RSV anderzijds, blijkt ondermeer dat er in het Waasland buiten de haven nood is aan ongeveer 200 ha extra af te bakenen bedrijventerreinen. Omwille van de impact op het ruimtelijk beleid dient hieraan extra aandacht besteed te worden
- blijvende aandacht besteden aan de zoektocht naar ruimte om logistiek te ondernemen. Opvolgen van de bevindingen van de studie 'Oost-Vlaanderen: Logistieke topregio':
 - 1) om een zicht te krijgen op het ruimtelijk aanbod dient een breed toegankelijke databank samengesteld te worden,
 - 2) de schaarste aan nieuwe bedrijventerreinen vereist een aangepast ruimtelijk beleid:
 - o bij de opmaak van structuurplannen moet in de logistieke hotspots voldoende ruimte worden voorzien voor logistieke activiteiten,
 - o de taakstellingen betreffende de creatie van bedrijventerreinen moet meegaan met de aantrekkingskracht van de locatie voor logistiek,
 - o naast de onmiddellijke behoeftes op middellange en lange termijn het terreinaanbod laten meegroeien met de verdere ontwikkeling van de potentie
- het uitgiftebeleid van bestaande bedrijventerreinen dient aangepast te worden:
 - o door grotere budgetten ter beschikking te stellen voor de nog te saneren gronden, kunnen deze vlugger op de markt worden gebracht
 - o de inrichting van bedrijventerreinen is cruciaal voor een optimale invulling van de beschikbare ruimte. De regelgeving die hier bij komt kijken, dient uitgevlooid te worden op hindernissen
 - o een herziening van de algemene en bijzondere voorwaarden om de regio aantrekkelijker te maken voor kandidaat-investeerders
- de mogelijkheid voor de inplanting van windturbines in bedrijvenzones nagaan. Gemeenschappelijke en gecoördineerde aanpak van de inplanting van windturbines
- ondersteunen dossiers ter erkenning als 'specifiek economisch knooppunt' van de gemeenten Hamme en Sint-Gillis-Waas/Stekene
- de nabestemming van de kleiputten van ARGEX biedt mogelijkheden voor extra regionale bedrijventerreinen die via de E17 en de Schelde vlot ontsloten kunnen worden. Een Vlaams initiatief mbt een gewestelijk RUP is wenselijk omdat het op grondgebied van 2 gemeenten en provincies ligt

- benaderen van promotoren voor opstart behoefteonderzoek regionale kantoorruimtes
- opstarten studie betreffende de behoefte aan ruimte voor Seveso-bedrijven
- ...

Rol RESOC-SERR Waas en Dender:

- samenbrengen van betrokken partijen
- organiseren van overleg
- ...

Potentiële partners: Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Provinciebestuur Oost-Vlaanderen, lokale besturen, POM Oost-Vlaanderen, VLAO, intercommunales, Maatschappij Linkerscheldeover, sociale partners,...

Maatregel 2: Meer succesvolle starters, het stimuleren van ondernemerschap (ondernemerszin en -vaardigheden) en het maatschappelijk verantwoord ondernemen

Beschrijving en motivatie: Ondernemers zijn de katalysatoren voor een groeiende economie. In de regio Waas en Dender kunnen we sinds 2004 een gunstige evolutie waarnemen in het aantal oprichtingen: in 2004 noteren we 1.758 opgerichte ondernemingen, terwijl dit aantal in 2006 oploopt tot 2.215 opgerichte ondernemingen. Dit komt neer op een stijging van 26,0%. Teneinde deze trend verder te zetten, zal het RESOC Waas en Dender binnen de eigen regionale mogelijkheden netwerken voor ondernemersinitiatieven ondersteunen om zo de economie te vernieuwen en te versterken.

Bedrijven aantrekken - en dus werkgelegenheid creëren - is een permanente opdracht voor de regio. We moeten de drempel voor bedrijven zo laag mogelijk houden: een optimale infrastructuur en een goede onthaalservice helpen hierbij.

Acties:

- het maximaal ondersteunen van zowel Vlaamse, provinciale, lokale als sectorale initiatieven inzake ondernemerschap. Vanuit de verschillende bestaande structuren en netwerken zoals Voka, Unizo en andere dienen projecten die ondernemerschap promoten blijvend aangebracht te worden bij verschillende doelgroepen: schoolgaande jeugd, jonge mensen, werknemers, vrouwen, allochtone, werkzoekenden,... Succesvolle ondernemers in de kijker stellen en falen minder stigmatiseren, kunnen belangrijke aandachtspunten zijn bij het opzetten van een imagocampagne omtrent 'ondernemerschap'
- het informeren en sensibiliseren van scholen en leerlingen over ondernemerschap. Ondersteunen en stimuleren van initiatieven voor diverse leeftijdsklassen om jongeren vertrouwd te maken met bedrijfsbeleid en om ondernemerschap te stimuleren. Via onder andere bedrijfsbezoeken kunnen samenwerkingsverbanden tussen lokale economie en onderwijs gestimuleerd worden. Dit kan een verrijking betekenen, niet alleen voor de jongeren maar ook voor de leerkrachten en kan leiden tot een betere afstemming onderwijs - arbeidsmarkt. Verder kunnen alle bestaande initiatieven in het kader van het promoten van het ondernemerschap (zoals bvb. ondernemersklasseweek, website competento, oproep brugprojecten,...) via het organiseren van een infomoment voor alle scholen uit de regio Waas en Dender beter kenbaar gemaakt worden
- ontwikkelen en garanderen van een ondersteunend kader voor het opzetten van intensieve begeleidings- en ondersteuningsprojecten (PLATO-projecten, HRM-Coach, lerende netwerken,...), zowel in de profit als non-profit sector. Tijdens deze begeleidings- en ondersteuningsprojecten wordt kennis overgedragen en ondersteuning aangeboden in alle aspecten van het bedrijfsmanagement. Tegelijk wordt er gewerkt aan ervaringsuitwisseling en netwerkvorming tussen bedrijven onderling
- extra aandacht besteden aan de begeleiding en ondersteuning van startende en groeiende ondernemingen. Bijkomende aandacht kan worden besteed aan de begeleiding van dienstenchequebedrijven. Peterschapsprojecten voor jonge ondernemers dienen gestimuleerd te worden
- lokale besturen, bedrijven en non-profitorganisaties sensibiliseren om zich de principes van maatschappelijk verantwoord ondernemen (= een streven naar een optimaal evenwicht tussen mens, milieu en maatschappij) (meer) eigen te maken.

Alle betrokken actoren dienen gestimuleerd te worden om te investeren in projecten zoals duurzame energie, diversiteitsbeleid en leeftijdsbewust personeelsbeleid. Via de netwerking van werkgeversorganisaties en beroepsfederaties kan een leer- en verbetertraject inzake maatschappelijk verantwoord ondernemen aangeboden worden. Daarenboven dienen lokale besturen een ondersteunend en stimulerend kader voor de toepassing van duurzame energie te ontwikkelen

- de promotie van de regio Waas en Dender als een ondernemende, creatieve en innovatieve regio kan een meerwaarde bieden voor het aantrekken van bedrijven, zowel binnenlandse als buitenlandse. Bestaande initiatieven, georganiseerd door de provincie, het EROV, en andere partners dienen bestendig en waar nodig versterkt te worden. Samenwerkingsverbanden dienen bevorderd en gestimuleerd te worden
- signaalfunctie vervullen naar de (hogere) overheden toe om een bedrijfsvriendelijk klimaat te creëren (vereenvoudiging administratieve formaliteiten, één-loketsysteem, informatiedoorstroming,...). In het kader van het optimaliseren van het lokaal economisch beleid kunnen gemeenten gestimuleerd worden om een KMO-ambtenaar/centraal aanspreekpunt aan te stellen en/of een ondernemersloket/contactpunt op te starten. Ook een transparant lokaal fiscaal beleid moet leiden tot de versterking van de lokale bedrijvigheid. Dit kan ondermeer door het ter beschikking stellen van een overzicht van de gemeentelijke belastingen aan de ondernemers. Verder kunnen het beperken van hinder door openbare werken (infrastructuur- en nutswerken) en een betere coördinatie van en afstemming tussen verschillende openbare werken, en het optimaliseren van het informatie- en communicatiebeleid (ondermeer via de gemeentelijke websites) eveneens bijdragen tot de optimalisatie van het lokaal economisch beleid
- de kleinhandel is een belangrijke economische activiteit, met het nodige tewerkstellingspotentieel en vooral gericht op de lokale behoeften van de eigen bevolking. Bijgevolg dienen alle gemeentebesturen aangezet te worden om een actief stimulerend beleid te voeren om zo de leegloop van de stedelijke en dorpskernen tegen te gaan en de kernen zelfs terug te versterken. Tijdens een infomoment kunnen beste-praktijkvoorbeelden op het gebied van kernversterking kenbaar gemaakt worden
- het versterken van dorpskernen door het op touw zetten van plattelandsprojecten waardoor de kleinhandel reden van bestaan blijft hebben. Allerlei vormen van toerisme kunnen hieraan dan ook hun medewerking verlenen
- het sturen en begeleiden van jonge starters in de weg naar durfkapitaal
- ...

RoI RESOC-SERR Waas en Dender:

- samenbrengen van betrokken partijen
- organiseren van overleg
-

Potentiële partners: VLAO, Syntra, sociale partners, POM Oost-Vlaanderen, lokale overheden, Toerisme Oost-Vlaanderen, Toerisme Waasland, Toerisme Scheldeland, EROV, De Punt,...

Maatregel 3: Stimuleren van innovatie op ondernemingsniveau - het scheppen van een innovatief klimaat en imago

Beschrijving en motivatie: Om concurrentieel te zijn en te blijven, dienen ondernemingen creatief om te gaan met informatie, kennis en technologie. Door de snelle technologische en economische ontwikkelingen kunnen ondernemingen enkel concurrentieel blijven door het stimuleren van nieuwe productietechnologieën of het creatief en innovatief inspelen met nieuwe of verbeterde producten of diensten. Door systematisch innovaties door te voeren in producten, diensten, processen, en management versterken we de eigen concurrentiële slagkracht, hetgeen leidt tot creatie van arbeidsplaatsen. Innovatie omvat meer dan louter technologische innovatie. Innovaties op het vlak van (HR-)management en arbeidsorganisatie zijn even belangrijk. Acties dienen ondernomen te worden om de transfer van kennis tussen bedrijven onderling en van onderzoekscentra/kennisinstellingen naar bedrijven te stimuleren en te faciliteren. Bedrijven ervaren nog te veel drempels en hebben te weinig toegang tot kennis om hun innovatieve kracht maximaal te benutten. Bijzondere aandacht dient uit te gaan naar innovatie in de zorgsector. Als gevolg van de vergrijzing van de bevolking en het toenemend belang van de gezondheidszorg worden de trends en het onderzoekspotentieel die schuil gaan achter de implementatie en de ontwikkeling van ICT-toepassingen voor de zorgsector als aandachtspunten aangestipt.

Acties:

- ondersteunen van regionale, sectoroverschrijdende sensibiliseringsacties ten aanzien van innovatie op ondernemingsniveau. Tevens dient de werking van het Innovatiecentrum Oost-Vlaanderen als aanspreekpunt voor bedrijven met innovatievragen beter kenbaar gemaakt te worden
- benaderen van promotoren om pilootprojecten rond arbeidsorganisatorische innovaties en gezinsvriendelijke diensten op te zetten. Tevens dient nagegaan te worden of een 'subsidioloog' kan aangesteld worden die ondersteuning kan bieden bij het uitwerken en indienen van pilootprojecten
- het bevorderen van transfers en valorisatie van kennis tussen bedrijven onderling of tussen bedrijven en kennisinstellingen via het opzetten van samenwerkingsverbanden. Extra aandacht dient uit te gaan naar de toegankelijkheid van departementen. Dit kan verhoogd worden via een interfacepersoon, die de link legt tussen departement en bedrijfswereld
- optimaliseren van de draagkracht van de regio om economische en sociale ontwikkelingen op te vangen via enerzijds het opzetten van een studie naar de aangroei en het verlies van jobs per sector en anderzijds het analyseren van het regionale toekomstpotentieel. Op deze wijze kunnen sectoren met een groeipotentieel en sectoren die duurzame tewerkstellingsplaatsen aanbieden die afgestemd zijn op het aanwezige potentieel aan werknemers in de regio bepaald worden
- de verdere uitbouw van de zorgsector ondersteunen en stimuleren door innovatie, creatie en technologische vernieuwing, zodat nieuwe innoverende diensten en processen kunnen worden ontwikkeld (bvb. ICT in de thuiszorg,...)
- ...

Rol RESOC-SERR Waas en Dender:

- samenbrengen van betrokken partijen
- organiseren van overleg
- ...

Potentiële partners: lokale overheden, kennisinstellingen, bedrijven, Innovatiecentrum Oost-Vlaanderen, VDAB, Regionaal Welzijnsoverleg, IWT, sociale partners,...

Maatregel 4: Duurzaamheid land- en tuinbouwsector stimuleren

Beschrijving en motivatie: De tewerkstelling in de land- en tuinbouwsector en het aantal landbouwbedrijven kennen een trendmatige daling. In 2006 zijn in de regio Waas en Dender 4.559 personen tewerkgesteld in de land- en tuinbouwsector. Ten opzichte van 2000 houdt dit een daling in van 14,1%. Het aantal land- en tuinbouwbedrijven is ten opzichte van 2000 teruggelopen met ongeveer 18,7% tot 2.437 eenheden.

De land- en tuinbouwsector komt onder een steeds hogere druk te staan vanuit economische en ecologische invalshoek. De druk vanuit de economische invalshoek heeft te maken met de economische haalbaarheid. Het gezinsbedrijf staat vandaag zwaar onder druk, het risico op mislukken is aanzienlijk toegenomen. Boeren en tuinders moeten hun inkomen kunnen halen uit hun bedrijfsvoering en hun bedrijf kunnen doorgeven aan de volgende generatie. Hierbij zijn sleutelbegrippen als productiviteit, kwaliteit, kwantiteit, kostenbeheersing, concurrentiekracht en bedrijfszekerheid aan de orde en uiteraard het inkomen van boer en tuinder. De kernwaarden van zelfstandigheid en bedrijfszekerheid moeten voor de toekomst zo goed mogelijk gevrijwaard blijven.

De ecologische druk heeft betrekking op de ecologische draagkracht. Een ecologisch duurzame landbouw betekent dat de landbouwactiviteiten geen blijvende of onomkeerbare schade mogen toebrengen aan de kwaliteit van lucht, water en bodem. Een ecologisch duurzame landbouw draagt ook zorg voor de natuurlijke elementen in zijn omgeving. Verder wordt ook het verantwoord omgaan met de landbouwdieren, dus het dierenwelzijn, tot het ecologische aspect van duurzaamheid gerekend. Vele van deze doelstellingen werden vastgelegd in de code voor goede landbouwpraktijken.

Een duurzame landbouw is met andere woorden een landbouw die economisch efficiënt, ecologisch en sociaal verantwoord en maatschappelijk gerespecteerd is. En dit niet alleen voor de huidige, maar ook voor de toekomstige generaties.

We stellen anderzijds ook vast dat als gevolg van nieuwe maatschappelijke behoeften binnen de landbouwsector nieuwe initiatieven op gang komen zoals hoevertoerisme en plattelandstoerisme, het aanbieden en promoten van streekproducten en landschapszorg. Om het hoofd te kunnen bieden aan de snelle veranderingen binnen de economische en maatschappelijke context, dient het ruraal ondernemerschap verder gestimuleerd en ondersteund te worden. Initiatieven dienen genomen te worden om de land- en tuinbouwsector zo dynamisch en concurrentieel mogelijk te maken.

Acties:

- het onderzoeken van vestigingsmogelijkheden voor de glastuinbouw binnen de mogelijkheden van het ruimtelijk regelgevend kader teneinde de economische rendabiliteit van de glastuinbouwsector in de regio Melsele en Moerzeke-Kastel te verzekeren. Er wordt de voorkeur gegeven aan bovengemeentelijke macrozones in plaats van beperkte bedrijvenszones voor glastuinbouw (concentratiegebied Melsele/Hamme). Daarenboven dient de groei van de (glas)tuinbouw gegarandeerd te blijven door snelheid in procedures en het verkrijgen van vergunningen (vb. containerveld = terreinen voor teelt van bomen en azalea's in pot met hergebruik van giet- en regenwater)
- het verder promotioneel uitbouwen van de sierteelt- en boomkweeksector in de regio Wetteren-Wichelen. De rozen- en boomkwekerij in de Wetterse regio vormen een belangrijke regionale troef die internationaal verder dient uitgespeeld te worden
- het stimuleren van de toepassing van duurzame verwarmings- en energiebesparende technieken zoals het gebruik van aardgas, hernieuwbare energiebronnen (zon, wind, water, biomassa), en warmtekrachtkoppeling

- het opzetten van samenwerkingsverbanden rond clustering energie van de glastuinbouw. In de nabijheid van industriële activiteiten wordt getracht de aanwezige restwarmte- en CO₂-stromen te valoriseren
- het onder de aandacht brengen van mogelijke maatregelen ter voorkoming van lichthinder afkomstig van serres (bvb. gebruik van schermfolies)
- het scheppen van rechtszekerheid voor de agrarische bedrijven in de regio door een duurzaam beleid van ruimtelijke ordening, vooral door een gelijktijdige en gelijkwaardige afbakening van de agrarische en de natuurlijke structuur
- het onder de aandacht brengen van onderzoeken en projecten betreffende de economische haalbaarheid van mestverwerking. Ook de zoektocht naar bedrijfslocaties voor een aantal grotere mestverwerkingsinstallaties in de regio Waas en Dender vormt een blijvend aandachtspunt
- het bijdragen aan een gebiedsgerichte en geïntegreerde streekontwikkeling door enerzijds de opvolging van het programma plattelandontwikkeling, zowel op de RESOC-vergadering als via een afvaardiging van het RESOC in het Provinciaal Steunpunt Platteland, anderzijds het stimuleren van structurele intergemeentelijke samenwerking. Synergieën kunnen mogelijk gemaakt worden door bvb. een betere inschakeling van trage wegen voor de recreatieve ontsluiting van gebieden en het versterken van het regionaal plattelandstoerisme in het kader van Leader+-projecten
- het op de agenda plaatsen en het beter kenbaar maken van het systeem van zorgboerderijen bij onder andere het deeltijds onderwijs
- het stimuleren van een betere afstemming tussen Toerisme Waasland, Toerisme Scheldeland en de landbouwsector via PDPO-projecten. De aanwezigheid van een sterk uitgebouwde recreatieve en toeristische sector in de regio Waas en Dender moet aan een aantal land- en tuinbouwbedrijven kansen bieden om een bijkomend inkomen te genereren o.m. in de vorm van thuisverkoop, hoevetoerisme, promotie van streekproducten,...
- ...

RoI RESOC-SERR Waas en Dender:

- samenbrengen van betrokken partijen
- organiseren van overleg
-

Potentiële partners: provinciebestuur Oost-Vlaanderen, lokale overheden, Boerenbond, Toerisme Waasland, Toerisme Scheldeland, sociale partners,...

Ruimtelijke ordening

Economisch-maatschappelijke ontwikkelingen bepalen in belangrijke mate de ruimtelijke ontwikkeling in de regio Waas en Dender. De gezinsverdunding, de toenemende mobiliteit, de werkgelegenheid,... doen de druk op het ruimtegebruik toenemen. Omdat ruimte een schaarse factor is, dient in de toekomst zorgvuldig met ruimte te worden omgesprongen.

Het stimuleren van verweving is een belangrijk uitgangspunt in het ruimtelijk beleid. Het gaat hierbij om het in elkaars nabijheid brengen van functies en activiteiten op een dusdanige wijze dat er ruimtelijke meerwaarden ontstaan.

Binnen de grenzen van het ruimtelijk structuurplan streven we naar een zuinig, efficiënt, kwalitatief en duurzaam ruimtegebruik. De ruimtebehoeften van de verschillende maatschappelijke functies dienen evenwichtig en gelijktijdig ten opzichte van elkaar te worden afgewogen, met voldoende ruimtelijke ontwikkelingsmogelijkheden voor alle activiteiten. Een duurzame ruimtelijke ontwikkeling is met andere woorden een ruimtelijke ontwikkeling, gebaseerd op draagkracht en kwaliteit voor de vrijwaring van een leefbare ruimte voor de huidige generaties, zonder de aanspraken van de toekomstige generaties te hypothekeren en houdt rekening met de ontwikkelingen in andere beleidsdomeinen (economie, milieu, landbouw,...). Dit impliceert een streven naar integrale kwaliteitszorg met een ruimtelijke, economische, sociale en ecologische dimensie.

Situatie ruimtegebruik in de regio Waas en Dender: enkele kerngegevens⁹

- De totale oppervlakte van de regio Waas en Dender bedraagt 817,1 km². De regio Waas en Dender telt op 1 juli 2005 417.028 inwoners. Dit betekent een bevolkingsdichtheid van 510 inwoners per km².
- We stellen vast dat landbouwgronden 61,6%, bossen 4,9%, bebouwde gronden en aanverwante terreinen 28,1% en ander ruimtegebruik 5,4% uitmaken van de totale oppervlakte in de regio Waas en Dender. Van de bebouwde gronden en aanverwante terreinen wordt 41,6% ingenomen door woongebieden.

⁹ NIS, 2005

Strategische doelstelling: Nastreven van een duurzame ruimtelijke ontwikkeling

Maatregel: Optimaliseren van ruimte door verweving van functies en samengebruik van de ruimte

Beschrijving en motivatie: Het uitgangspunt van een duurzaam ruimtelijk beleid is het respect voor de ruimtelijke draagkracht (het vermogen om binnen het kader van een duurzame ontwikkeling, functies en activiteiten op te nemen in een bepaalde ruimte) en het streven naar ruimtelijke kwaliteit. Nieuwe (maatschappelijke) ontwikkelingen scheppen ruimtelijke behoeften die op verschillende wijze en op verschillende niveaus worden opgevangen.

Een coherente en evenwichtige ruimtelijke visie op de ontwikkeling van de regio Waas en Dender is essentieel voor het afwegen en beoordelen van de ruimtevragen van de verschillende maatschappelijke activiteiten (wonen, werken, natuur, landbouw, bosbouw, recreatie). Door toepassing van verweving van functies en samengebruik van de ruimte worden aan de verschillende functies de nodige ontwikkelingskansen geboden.

Acties:

- binnen het kader van het Provinciaal Ruimtelijk Structuurplan (PRS) voldoende ontwikkelingsmogelijkheden nastreven voor alle ruimtelijke structuren (open ruimte, wonen, economie,...)
- op verschillende beleidsniveaus een actief ruimtelijk beleid inzake economische ontwikkeling voeren
- streven naar een multifunctionele verweving in de woonkernen. Woonondersteunende handels-, bedrijfs- en dienstenfuncties worden volgens het principe van kernverweving gebundeld in de kernen
- stimuleren van het principe van recreatief medegebruik (wandelen, fietsen,...) met respect voor de draagkracht van natuur en landschapswaarden bij de ontwikkeling van toeristisch-recreatieve activiteiten. Een duurzame ontwikkeling vraagt om een gebiedsgerichte afstemming van de intensiteit en de dynamiek van de activiteiten op de draagkracht van de omgeving
- het optimaliseren van ruimte voor economische activiteiten (voldoende aanbod van bestemde, beschikbare, uitgeruste bedrijventerreinen en een strategische voorraad van te ontwikkelen terreinen): zie nota 'ondernemingsweefsel'
- het opvolgen van het ruimtelijk structuurplan
- ...

Rol RESOC-SERR Waas en Dender:

- organiseren van overleg
- samenbrengen van partijen
- ...

Potentiële partners: lokale besturen, Toerisme Waasland, Toerisme Scheldeland, intergemeentelijke samenwerkingsverbanden, huisvestingsmaatschappijen, bouwmaatschappijen, partners landbouwsector, natuurverenigingen, sociale partners,...

Verkeer en vervoer

Decentralisatie van verschillende functies zoals wonen, werken, recreatie,... verplicht de mens om zich te verplaatsen. De mogelijkheid om zich te verplaatsen is bijgevolg een noodzakelijke voorwaarde om volwaardig te kunnen deelnemen aan het maatschappelijke leven. Het uitgangspunt is dat iedereen moet kunnen deelnemen aan de samenleving. Op basis hiervan heeft iedereen recht op mobiliteit.

De locatiekeuze van bedrijven, bewoners, toeristen,... wordt in belangrijke mate bepaald door de bereikbaarheid. Een goede verkeerstechnische ontsluiting van de regio Waas en Dender is essentieel voor de bevordering van een blijvende sterke deelname aan het (economisch) verkeer van deze regio, in Vlaams en Europees perspectief.

Demografische, sociale en economische factoren wijzen erop dat de mobiliteit in de regio Waas en Dender en in Vlaanderen in de komende jaren zal toenemen. Om deze mobiliteitsgroei op te vangen en zo de toegankelijkheid en bereikbaarheid van de regio te verbeteren en te garanderen, dienen maatregelen genomen te worden. Een centrale uitdaging is daarom het verwezenlijken van duurzame mobiliteit: de verschillende vervoersmogelijkheden (wegen, spoor, water, pijpleidingen, fiets) dienen beter benut en beter op elkaar afgestemd te worden. Het stimuleren van duurzame verplaatsingsmodi moet iedereen in staat stellen zich te verplaatsen.

Duurzame mobiliteit houdt echter meer in dan louter het bereikbaar maken/houden van knooppunten en poorten. Een duurzaam mobiliteitsbeleid dient ook rekening te houden met de ecologische en sociale kwaliteit van de leefomgeving. De impact van de toenemende mobiliteit op de leefbaarheid en de milieukwaliteit dient zo minimaal mogelijk gehouden te worden.

Verkeer- en vervoerssituatie in regio Waas en Dender: enkele kerngegevens¹⁰

- VERKEERSINFRASTRUCTUUR:

Wegen:

- De regio Waas en Dender beschikt over een fijnmazig wegennet van 3.280 km, waarvan 55 km autosnelwegen, 323 km provinciewegen en 2.902 km gemeentewegen.
- Het hoofdwegennet wordt gevormd door de E17/A14, E40/A10, E34/N49 en de R2. Een aantal noord-zuidgerichte secundaire assen en interlokale wegen sluiten aan op de hoofdassen E17/A14 en E34/N49. De belangrijkste secundaire as is de N403.

¹⁰ FOD Mobiliteit en Vervoer, Waterwegen en Zeekanaal NV; 2005

Waterwegen:

- Vlaanderen beschikt over 1.400 km waterwegen, waarvan 1.076 km bevaarbaar voor de handelsvaart. Binnen de regio Waas en Dender bestaat het hoofdwatwegennet uit het bekken van de Zeeschelde en de dokken van de Waaslandhaven. Deze zorgen voor de verbindingen op (inter)nationaal en Vlaams niveau.
- Daarnaast is er ook een secundair watwegennet. De Dender tussen Dendermonde en Aalst en de Durme-Moervaart zijn twee bevaarbare secundaire waterwegen. Deze zijn van belang voor het vaartoerisme.

Spoorwegen:

- De spoorweginfrastructuur bestaat uit het hoofdspoorwegennet, het verbindende regionale net en het verzamelende regionale net. Het hoofdspoorwegennet bestaat uit de volgende lijnen: Kortrijk-Gent-Lokeren-Sint-Niklaas-Antwerpen
Gent-Wetteren-Aalst-Denderleeuw-Brussel
Sint-Niklaas-Dendermonde-Brussel
- Het verbindende regionale net komt grotendeels overeen met de IR-verbindingen. Deze zijn: Sint-Niklaas-Temse-Mechelen
Gent-Wetteren-Dendermonde-Mechelen
- Het verzamelende regionale net verzamelt de reizigers uit de tussenliggende halten naar de knooppunten van het verbindende net. Deze spoorlijnen worden door L-treinen (stoptreinen) bereden en hebben een verzamelend karakter ten aanzien van de omliggende kernen. De L-treinen zijn de volgende: Gent-Dendermonde-Mechelen
Dendermonde-Brussel
Antwerpen-Sint-Niklaas-Lokeren

Fiets:

- De provincie Oost-Vlaanderen heeft drie functionele fietsroutenetwerken uitgetekend: het bovenlokaal functioneel fietsroutenetwerk (BFF), het provinciaal fietsnetwerk (PF) en de fietspaden lange afstand (LAF). Deze netwerken strekken zich uit over een totale afstand van 1 562 km.
- Het bovenlokaal functioneel fietsroutenetwerk is bestemd voor (boven)lokaal woonwerk, woon- school, en woon-winkelverkeer. Dit fietsnetwerk is veel grofmaziger dan het provinciaal fietsnetwerk omdat het in eerste instantie 'attractiepolen' zoals bedrijventerreinen, stations, ziekenhuizen, en woonconcentraties verbindt.
- Het provinciaal fietsnetwerk is een netwerk dat is opgebouwd uit assen die voor de verbinding zorgen tussen de diverse gemeenten en deelgemeenten. Per (deel-)gemeente wordt een centraal punt gekozen, van waaruit de meest wenselijke fietsverbinding naar een ander punt (andere aanliggende gemeente of deelgemeente) uitgezet wordt.
- Fietspaden lange afstand zijn fietswegen gelegen langsheen kanalen, spoorwegen, oude trein- en trambeddingen.

PERSONENVERVOER:

Via de weg:

- Verkeerssamenstelling: Meer dan 70% van het verkeer op de Vlaamse autosnelwegen, gewest- en provinciewegen, en de gemeentewegen, wordt gegenereerd door personenwagens.
- Verkeersprestatie: Van alle jaarlijks afgelegde personenkilometers¹¹ op de autosnelwegen-, gewest- en provinciewegen, en de gemeentewegen in de provincie Oost-Vlaanderen wordt ongeveer 1/4de in de regio Waas en Dender afgelegd (=benaderend).

¹¹ Aantal afgelegde kilometers per vervoerde persoon met een bepaalde categorie van vervoermiddel, vermenigvuldigd met het aantal vervoerde personen. Bestelwagens werden bij het personenvervoer gerekend, voor bussen werd een bezettingsgraad van 10 personen aangenomen.

- **GOEDERENVERVOER:**

Via de weg:

- Oorsprong en bestemming: Van al het wegvervoer dat in de provincie Oost-Vlaanderen geladen wordt, wordt de helft gelost in de provincie zelf. 26% van het vrachtverkeer op de E34 en 18% van het vrachtverkeer op de E17 heeft de haven als bestemming¹².

- Verkeersprestatie: Van alle jaarlijks afgelegde vrachtwagenkilometers op de autosnelwegen-, gewest- en provinciewegen in de provincie Oost-Vlaanderen wordt ongeveer 1/3de in de regio Waas en Dender afgelegd.

→ Dit wijst erop dat de regio Waas en Dender een 'drukke' regio is.

Via het water:

- In 2005 werd per binnenschip 779.000 ton goederen geladen en 1.446.000 ton goederen gelost.

¹² Gemeentelijk Havenbedrijf Antwerpen; cordontelling uitgevoerd naar het vrachtverkeer om en rond de haven van Antwerpen.

Strategische doelstelling verkeer en vervoer: Het ontsluiten van de regio voor alle goederenvervoer - personenvervoermodi

Maatregel 1: Ontwikkeling en ontsluiting van de economische poort

Beschrijving en motivatie: De geografische en logistieke ligging van de regio Waas en Dender vormt een belangrijke troef die verder dient uitgespeeld te worden. De Waaslandhaven, als deel van de Haven van Antwerpen, wordt beschouwd als een poort en motor van de Vlaamse economie. Het is een belangrijk knooppunt in de regio en is in volle expansie. Geschat wordt, dat vanaf 2008-2009 in het Deurganckdok 5 miljoen containers zullen toekomen. Om de rol als dynamische economische regio volledig waar te maken, dient er bijzondere aandacht besteed te worden aan het verder uitbouwen en ontwikkelen van de haveninfrastructuur en de multimodale aansluiting ervan op het hinterland. Deze optimalisatieprojecten moeten de modal split zo veel mogelijk ten voordele van het spoorvervoer en de binnenvaart doen evolueren. (realisatie modal shift: 40% wegverkeer, 40% binnenvaart, 20% spoorvervoer) Er wordt op aangedrongen dit met de nodige snelheid te laten gebeuren.

Acties:

Binnenvaart:

- het op de voet opvolgen van de ontwikkelingen betreffende de realisatie van de tweede maritieme toegang tot de Waaslandhaven, de renovatie van de Cauwelaertsluis en Royersluis, en de verbreding en de verdieping van het Albertkanaal. Deze zijn van fundamenteel belang voor de realisatie van de modal shift 40/40/20
- het nader opvolgen van de resultaten van de studie betreffende de herkalibrering van de Dender als secundaire waterweg, tussen Dendermonde en Aalst naar 1.350 ton (studie is momenteel lopende). Dit kan een opportuniteit bieden in het kader van optimalisatie van het regionaal goederentransport op voorwaarde dat dit de bestaande industrie in haar verdere economische ontwikkeling/ontplooiing niet hypothekeert en op voorwaarde dat dit de doortrekking van de N41 naar Aalst niet in het gedrang brengt
- het opvolgen van de studie inzake de haalbaarheid van een waterbus op de Schelde
- het creëren van geschikte aanlegplaatsen voor de binnenvaart in de Waaslandhaven (in de onmiddellijke nabijheid van de containerterminals)
- het optimaal aansluiten van het Logistiek Park Waasland op de waterinfrastructuur van de Waaslandhaven
- het perfectioneren, optimaliseren en/of het uitbouwen van laad- en loskades aan de bestaande waterwegen in het kader van het goederenvervoer over water (vb. loskade aan de Schelde)
- ...

Spoorvervoer:

- het reserveren en bebouwingsvrij houden van de nodige ruimte langs de noordzijde van de E34/A11, voor de aanleg op termijn van een goederenspoor richting Zelzate en Zeebrugge, aan te sluiten naar Antwerpen en op de Waaslandhaven, het Logistiek Park Waasland en de Liefkenshoekspoortunnel
- het versneld op de agenda zetten van een potentieelonderzoek voor lijn 57 Lokeren-Dendermonde en lijn 54 Sint-Niklaas-Mechelen die de haalbaarheid van een mogelijke ontsluiting van de regionale bedrijventerreinen Lokeren, Zele, Dendermonde en Sint-Niklaas-Temse moet nagaan (regionaal goederenvervoer). Mogelijke voorstellen ter ontsluiting van regionale bedrijventerreinen via het spoor dienen afgetoetst te worden met de lokale industrie en met andere betrokken instanties zoals transportbedrijven, de NMBS,... en mogen niet gehypothekeerd worden door andere ruimtelijke initiatieven
- het versneld op de agenda plaatsen van een potentieelonderzoek naar Lijn 50 Brussel-Denderleeuw-Wetteren: 3de spoor ter hoogte van Melle, de ontdubbeling spoorlijn Dendermonde-Lokeren-Sint-niklaas, inschakeling van de regio in het gewestelijk expresnet Brussel (GEN)
- ...

Pijpleidingen:

- het verder blijven voorzien van leidingenstroken als onderdeel van de infrastructurele ontsluiting van het LSO-gebied teneinde het transport via pijpleidingen mogelijk te maken
- het opstarten van een studie betreffende het aanleggen van leidingenstroken langs bestaande en aan te leggen pijpleidingen. Een bijzonder aspect betreft de aanleg van pijpleidingen die zich bevinden in het Gecontroleerd Overstromingsgebied (GOG) Kruibeke-Bazel-Rupelmonde. Er dienen voldoende wachtstroken te worden aangelegd om aan de verwachte toekomstige vraag te kunnen voldoen
- het promoten van transport via pijpleidingen
- ...

Wegen:

- de doortrekking van de N41 naar Aalst door het aanleggen van een nieuw wegvak van de N41 tussen de N47 te Lebbeke en de N406 te Oudegem (Dendermonde)
- aanleg zuidwestelijke ontsluiting van de Waaslandhaven, met inbegrip van de parallelweg langs de E34 en aansluiting op de Canadalaan (E34/N49 'Stenen Gootcomplex'). Verder dient de koppeling tussen de ontsluiting van de Waaslandhaven en de Oosterweelverbinding nagegaan te worden
- het mede ondersteunen van het combinatievoorstel uit de studie 'Mobiliteit over de weg in het Waasland': 1) het voorzien van een dubbele kamstructuur in het Waasland door de aanleg van parallelwegen langs de E17 (tussen Sint-Niklaas en Zwijndrecht) en langs de E34 (tussen Moerbeke en Antwerpen) en de nodige aansluitingen, 2) het aanleggen van een noordelijke verbinding tussen de N70

(vanaf het bedrijventerrein Doornpark in Beveren) en de Waaslandhaven (met aansluiting op de verkeerswisselaar E34-N451), 3) de capaciteitsproblemen aan de (tolvrije) Kennedytunnel enerzijds en de ondermaatse benutting van de Liefkenshoektunnel en de Oosterweelverbinding (beide met tol) anderzijds, vormen een probleem dat op Vlaams niveau moet worden opgelost via rekeningrijden.

- ...

Woon-werkverkeer:

- in het kader van de optimalisering van de bereikbaarheid van industrieterreinen via het openbaar vervoer verdienen naast de Waaslandhaven, ook de bestaande en bij prioriteit te ontwikkelen bedrijventerreinen en strategische projecten bijzondere aandacht. Bij nieuw te ontwikkelen bedrijventerreinen mobiliteitsvoorwaarden stellen bij vestiging op het industrieterrein en/of al een mobiliteitsplan opmaken
- het stimuleren van de opmaak van bedrijfs(zone)vervoerplannen om zo bij te dragen tot duurzame mobiliteit
- het streven naar een goede en veilige bereikbaarheid van de Waaslandhaven, zowel met de auto als per fiets als met het openbaar vervoer
- ...

RoI RESOC-SERR Waas en Dender:

- permanente aandacht vestigen op de ontsluitingsproblematiek en de noodzakelijke infrastructuurprojecten
- samenbrengen van betrokken partijen
- organiseren van overleg
- initiëren van projecten in het kader van het Pendelfonds
- ...

Potentiële partners: Promotie Binnenvaart, Infrabel, Maritieme Toegang, provincie(s), Vlaams Gewest, NMBS, De Lijn, lokale besturen, intergemeentelijke samenwerkingsverbanden, Maatschappij Linkerscheldeover, sociale partners,...

Maatregel 2: Regionale ontsluiting en mobiliteit om de bereikbaarheid van stedelijke kernen te verbeteren

Beschrijving en motivatie: Het *behoud* en het *versterken* van de economische en *logistieke functie* van de regio Waas en Dender is één van de belangrijke uitdagingen voor de komende jaren. De regio Waas en Dender zal moeten blijven investeren in het wegwerken van de ontbrekende schakels in de verkeersinfrastructuur, binnen het kader van het Provinciaal Ruimtelijk Structuurplan (PRS). Om de economische attractiviteit en de (verkeers)leefbaarheid te verhogen en te vrijwaren, is het van belang de verschillende vervoerswijzen op een efficiënte en duurzame manier te organiseren. De verschillende functies van mobiliteit, met name woon-werkverkeer, woon-schoolverkeer, woon-winkelverkeer, toerisme, en vrachtverkeer dienen verbeterd en op elkaar afgestemd te worden.

Acties:

Wegverkeer:

- de doortrekking van de N41 naar Aalst door het aanleggen van een nieuw wegvak van de N41 tussen de N47 te Lebbeke en de N406 te Oudegem (Dendermonde)
- het mede ondersteunen van het combinatievoorstel uit de studie 'Mobiliteit over de weg in het Waasland': 1) het voorzien van een dubbele kamstructuur in het Waasland door de aanleg van parallelwegen langs de E17 (tussen Sint-Niklaas en Zwijndrecht) en langs de E34 (tussen Moerbeke en Antwerpen) en de nodige aansluitingen, 2) het aanleggen van een noordelijke verbinding tussen de N70 (vanaf het bedrijventerrein Doornpark in Beveren) en de Waaslandhaven (met aansluiting op de verkeerswisselaar E34-N451), 3) de capaciteitsproblemen aan de (tolvrije) Kennedytunnel enerzijds en de ondermaatse benutting van de Liefkenshoektunnel en de Oosterweelverbinding (beide met tol) anderzijds, vormen een probleem dat op Vlaams niveau moet worden opgelost via rekeningrijden.
- het nastreven van een bovenlokale afstemming van de gemeentelijke mobiliteitsplannen aangezien gemeentelijke mobiliteitsplannen een cruciale rol spelen in het verminderen van de verkeersdruk. Eveneens dienen afspraken gemaakt te worden met de transportsector
- het bevorderen van de verkeersveiligheid door het aanpakken van gevaarlijke (kruis)punten en wegtracés. Hiervoor kan o.a. een beroep gedaan worden op het provinciaal ongevallen-GIS
- het (beter) op elkaar afstemmen van wegenwerken en omleidingen en streven naar een snellere uitvoering van geplande wegenwerken. De website wegenwerken.be kan door de gemeentebesturen als coördinatie-instrument gehanteerd worden
- ...

Spoorverkeer:

- in het kader van het personenvervoer op het hoofdspoorwegennet dient de treinverbinding Sint-Niklaas-Lokeren-Dendermonde-Brussel en de treinverbinding met Antwerpen en met Gent (dit naar aanleiding van het verminderen van de aansluitingstijd in het station van Lokeren) geoptimaliseerd te worden. Inzake de optimalisatie van het regionaal personenvervoer kan een potentieelonderzoek naar de heropening van de museumspoorlijn Dendermonde-Puurs opgestart worden
- het optimaliseren van het voor- en natransport door o.m. een voldoende groot aanbod aan parkeergelegenheid in de onmiddellijke stationsbuurt te voorzien, een betere afstemming met het openbaar vervoersnet, kwalitatieve fietsstallingen, fietsroutes,... Ook het opwaarderen van stationsomgevingen kan bijdragen tot een duurza(a)m(er) spoorverkeer
- ...

Fiets:

- de huidige beleidsplannen fietsnetwerk met aandacht voor de functionele fietsroutes en de recreatieve fietsroutes moeten verder gezet worden. Aanleg van nieuwe fietspaden, de verbetering van de verkeersveiligheid en de aansluitingen tussen de routes staan centraal
- het wegwerken van ontbrekende schakels in het Lange Afstandsfietsrouten netwerk: langs spoorlijn Gent-Lokeren-Sint-Niklaas-Antwerpen, Lokeren-Zele-Dendermonde, Dendermonde-Gent, en Dendermonde-Brussel. Verder dient de uitbouw van een intergemeentelijk fietsrouten netwerk gestimuleerd te worden
- ...

Openbaar vervoer:

- maximale uitbouw van het openbaar vervoersnetwerk nastreven: het verbeteren van het aanbod van het bovenlokaal busvervoer, zowel wat de frequentie, het bestreken gebied en de commerciële snelheid betreft
- nagaan jaaractieplan van De Lijn om te komen tot een optimaal bedieningsniveau in de landelijke gebieden, en van de (toeristische) attractiepolen
- opmaak bedrijfsvervoerplannen stimuleren om vervoersalternatieven te kunnen aanbieden bij evenementen
- ...

Woon-werkverkeer:

- in het kader van de optimalisering van de bereikbaarheid van industrieterreinen via het openbaar vervoer verdienen naast de Waaslandhaven, ook de bestaande en bij prioriteit te ontwikkelen bedrijventerreinen en strategische projecten bijzondere aandacht. Bij nieuw te ontwikkelen bedrijventerreinen

mobiliteitsvoorwaarden stellen bij vestiging op het industrieterrein en/of al een mobiliteitsplan opmaken

- mobiliteitsvoorwaarden stellen bij vestiging op het industrieterrein en/of al een mobiliteitsplan opmaken
- wegwerken van de missing links in het vervoersaanbod van De Lijn. Het huidige openbaarvervoersaanbod dient beter afgestemd te worden op de werktijden, de noden van de werknemers/gebruikers en de bedrijfswereld
- meer oriëntatie van openbaar vervoer naar de economische activiteitskernen, promotie ervan naar de bedrijven en werknemers toe
- opvolging bedrijfsvervoerplannen via aansturing provinciale mobiliteitscoördinator
- ...

Beleid:

- het voeren van een actief promotiebeleid naar alle betrokken partijen toe. Naast het openbaar vervoer als eerste vervoersdrager, dient ook aandacht besteed te worden aan het fietsverkeer, carpooling, collectief vervoer, gecombineerd vervoer,... en dient er grensoverschrijdend, m.a.w. over de gemeentegrenzen heen gewerkt te worden
- het onderzoeken naar mogelijkheden om de problematiek van het lang parkeren van vrachtwagens aan te pakken
- afstemming mobiliteit en ruimtelijke ontwikkelingen
- ...

RoI RESOC-SERR Waas en Dender:

- permanente aandacht vestigen op de ontsluitingsproblematiek en de noodzakelijke infrastructuurprojecten
- samenbrengen van betrokken partijen
- organiseren van overleg
- initiëren van projecten in het kader van het Pendelfonds
- ...

Potentiële partners: Infrabel, Maritieme Toegang, provincie(s), Vlaams Gewest, NMBS, De Lijn, lokale besturen, intergemeentelijke samenwerkingsverbanden, Maatschappij Linkerscheldeover, sociale partners,...

Waaslandhaven

De Waaslandhaven, als onderdeel van de haven van Antwerpen, is van uitzonderlijk belang voor de regio Waas en Dender en voor Vlaanderen. De haven speelt een grote economische en strategische rol in de lokale, regionale en zelfs nationale economie: het levert een belangrijke bijdrage tot de toegevoegde waarde en de werkgelegenheid.

De strategische, inwaartse ligging en het multimodaal transportnetwerk dat aanwezig is, biedt de haven een belangrijk concurrentievoordeel ten opzichte van andere zeehavens. Het wordt beschouwd als de economische poort van Vlaanderen en de 'mainport voor de 21ste eeuw'. Het is een strategische toegangspoort en verkeersader van Europa. Een uitgebreid multimodaal transportnetwerk maakt het mogelijk goederen op een zeer efficiënte manier aan en af te voeren. De diepe landinwaartse ligging reduceert het aantal vervoerskilometers over land.

De aanwezigheid van (hoog)geschoolde werkkrachten, de hoge productiviteit in goederenbehandeling en de hoge kwaliteit in aangeboden diensten dragen tevens bij tot de attractiviteit van de haven. De haven biedt ook de mogelijkheid de goederen wereldwijd te verschepen. Meer dan 300 regelmatige scheepvaartlijnen zorgen voor 14.000 afvaarten per jaar naar 800 verschillende bestemmingen.

De Waaslandhaven – ook wel aangeduid als het Linkerscheldeoevergebied - zal tijdens de volgende 25 jaar in aanzienlijke mate aan belang winnen in het geheel van de haven van Antwerpen op het vlak van o.m. trafiekvolume. Om deze groei te kunnen opvangen, wordt een verdere uitbouw van de haven noodzakelijk. Zo zal in 2030 bijna de helft van de totale trafiek van de Haven van Antwerpen geladen en gelost worden op Linkeroever¹³. Dit biedt belangrijke uitdagingen en opportuniteiten voor de Waaslandhaven indien adequaat actie wordt ondernomen om een gepast aanbod tegenover deze vraag te kunnen stellen. Dit veronderstelt een duurzame versteviging van de concurrentiepositie. Hiertoe zijn een aantal gerichte investeringen vereist die de economische ontwikkeling faciliteren. Deze hebben enerzijds betrekking op de haven zelf en anderzijds op de verbetering van de modal split naar het hinterland.

De snelle havenuitbouw gedurende het laatste decennium speelt zich voornamelijk af op linkeroever. De klemtoon ligt daarbij veel meer op de maritieme ontwikkeling dan in de jaren 80 van de 20ste eeuw, toen de huidige beheersstructuur vorm kreeg. Vanuit het Waasland wordt daarom aangedrongen op een billijker verdeling van lasten en lusten voor het Waasland. Dit betekent dat voor de huidige beheersstructuur op het vlak van de financiële verdeling, de economische invulling, de inspraak en de participatie moet onderzocht worden of deze structuur nog aangepast is.

¹³ Eindrapport: "Studie naar de verdeling van de baten en lasten van de Waaslandhaven", 2006

Waaslandhaven: enkele kerngegevens¹⁴

- **STRATEGISCH EN ECONOMISCH BELANG:**

- In 2006 werden in de Haven van Antwerpen en de Waaslandhaven een directe toegevoegde waarde gecreëerd van 9,2 miljard Euro. Deze waarde komt overeen met een aandeel van 65% in de totale toegevoegde waarde in de vier Vlaamse zeehavens. De totale directe toegevoegde waarde, gegenereerd door de vier Vlaamse zeehavens, bedroeg in 2006 14,0 miljard Euro.

- Het aandeel van de maritieme cluster¹⁵ in de totaal gerealiseerde toegevoegde waarde is in de periode 1997-2006 gestegen van 25,8% naar 30,8%. In absolute cijfers is de toegevoegde waarde in die cluster ook fors toegenomen van 1,6 naar 2,8 miljard euro (+76,3%). De gerealiseerde toegevoegde waarde van de niet-maritieme cluster¹⁶ is eveneens sterk vermeerderd van 4,6 miljard euro in 1997 naar 6,3 miljard euro in 2006.

- In 2007 had de Waaslandhaven een totale overslagcapaciteit van 33 miljoen ton goederen. Ten opzichte van het voorgaande jaar houdt dit een stijging in van 43,6%. De opmerkelijke stijging is toe te schrijven aan de stijging in het stukgoed. Het aandeel van het stukgoed in de totale maritieme trafiek bedraagt 83,6%. 56,1% van de totale goederentrafiek bestaat uit gecontaineriseerd stukgoed. Vloeibaar massagoed neemt 9,5% in de totale goederentrafiek, gevolgd door droog massagoed met 6,9%.

- **INFRASTRUCTUUR:**

- De Waaslandhaven beschikt momenteel over één maritieme toegang, namelijk de Kallosluis, die toegankelijk is voor schepen tot 80.000 ton. Het verbindt de Schelde met het achterliggende Waaslandkanaal, waarop een aantal dokken zijn aangesloten (Waaslandkanaal met aantakende Verrebroekdok, Vrasenedok, Doeldok, Noordelijk en Zuidelijk Insteekdok).

- De ruggengraat van het dokkencomplex wordt gevormd door het 2,5 km lange Waaslandkanaal, waarop alle dokken aansluiten. Het Noordelijk en het Zuidelijk Insteekdok en het ondertussen weer deels gedempte Doeldok hebben oevers in taludvorm, die geschikt zijn voor overslag van vloeibare goederen. Het Vrasene- en het Verrebroekdok hebben diepgefundeerde kaaimuren en zijn bestemd voor de overslag van stukgoederen.

- Het Deurganckdok, een getijdendok in open verbinding met de Schelde, is het belangrijkste en het enige containerdok op de Linkerscheldeoever. In 2007 werd bijna de helft van de totale goederentrafiek (48,3%) via het Deurganckdok behandeld.

- Het Logistiek Park Waasland is gepland in de zuidwesthoek van de Waaslandhaven, om daar vestigingsruimte te bieden aan logistieke bedrijven die voor hun activiteiten op de haven gericht zijn, maar niet aan de dokken zelf gelegen moeten zijn. Voor het Waasland is het Logistiek Park van groot belang, o.m. door de gunstige toekomstperspectieven inzake werkgelegenheid. Wanneer het Logistiek Park volledig uitgebouwd is, zal het 1.200 tot 1.800 directe arbeidsplaatsen opleveren.

- **TWERKSTELLING:**

- In 2007 waren 13.280 VTE tewerkgesteld in de Waaslandhaven, waarvan 9.074 VTE op het grondgebied van Beveren en 4.206 VTE op het grondgebied van Zwiendrecht. Ten opzichte van het voorgaande jaar houdt dit een toename in van 5,2%.

- In 2007 stond de top 5 van de belangrijkste bedrijven inzake tewerkstelling (exclusief interim) in voor één vierde van de tewerkstelling in de Waaslandhaven.

¹⁴ Maatschappij Linkerscheldeoever, Gemeentelijk Havenbedrijf Antwerpen, 2007

¹⁵ De maritieme cluster omvat de bedrijfsactiviteiten die eigen zijn aan de havens en waarvan het bestaan essentieel is voor de havens. Tot die bedrijfsactiviteiten behoren het beheer en het onderhoud van de havens, navigatie, overslag, opslag, baggeren, visserij, maritieme diensten, exploitatie van zeesluizen,...

¹⁶ De niet-maritieme cluster omvat 'bedrijfsactiviteiten die geen rechtstreeks economisch band hebben met de havenactiviteiten, maar die toch van belang zijn voor de havens omdat de niet-maritieme cluster voor een deel van haar activiteiten direct afhankelijk is van de geografische nabijheid van die havens'. Onder de niet-maritieme cluster valt de industrie, handel, vervoer over land, en andere logistieke diensten.

Strategische doelstelling Waaslandhaven: Versterking en verdere uitbouw van de haven als belangrijkste regionale en Vlaamse economische pool

Maatregel 1: Havenuitbouw door duurzame ontwikkeling en een verbeterde (hinterland)ontsluiting

Beschrijving en motivatie: De Waaslandhaven, als deel van de Haven van Antwerpen, wordt beschouwd als een poort en motor van de Vlaamse economie. Het is een belangrijk knooppunt in de regio en is in volle expansie. Geschat wordt, dat vanaf 2008-2009 in het Deurganckdok 5 miljoen containers zullen toekomen. Om de rol als dynamische economische regio volledig waar te maken, dient er bijzondere aandacht besteed te worden aan het verder uitbouwen en ontwikkelen van de haveninfrastructuur en de multimodale aansluiting ervan op het hinterland. Deze optimalisatieprojecten moeten de modal split ten voordele van het spoorvervoer en de binnenvaart doen evolueren. (realisatie modal shift: 40% wegverkeer, 40% binnenvaart, 20% spoorvervoer) Er wordt op aangedrongen dit met de nodige snelheid te laten gebeuren.

Acties:

Scheepvaart:

- het op de voet opvolgen van de ontwikkelingen betreffende de realisatie van de tweede maritieme toegang tot de Waaslandhaven, de renovatie van de Cauwelaertsluis en Royersluis, de verbreding en de verdieping van het Albertkanaal, en de Scheldeverdieping. Deze zijn van fundamenteel belang voor de realisatie van de modal shift 40/40/20
- het creëren van geschikte aanlegplaatsen voor de binnenvaart in de Waaslandhaven (in de onmiddellijke nabijheid van de containerterminals)
- het optimaal aansluiten van het Logistiek Park Waasland op de waterinfrastructuur van de Waaslandhaven
- het perfectioneren, optimaliseren en/of het uitbouwen van laad- en loskades aan de bestaande waterwegen in het kader van het goederenvervoer over water
- ...

Spoorvervoer:

- het reserveren en bebouwingsvrij houden van de nodige ruimte langs de noordzijde van de E34/A11, voor de aanleg op termijn van een goederenspoor richting Zelzate en Zeebrugge, aan te sluiten naar Antwerpen en op de Waaslandhaven, het Logistiek Park Waasland en de Liefkenshoekspoortunnel
- ...

Pijpleidingen:

- het verder blijven voorzien van leidingenstroken als onderdeel van de infrastructurele ontsluiting van het LSO-gebied teneinde het transport via pijpleidingen mogelijk te maken

- het promoten van transport via pijpleidingen
- ...

Wegen:

- aanleg zuidwestelijke ontsluiting van de Waaslandhaven, met inbegrip van de parallelweg langs de E34 en aansluiting op de Canadalaan (E34/N49 'Stenen Gootcomplex'). Verder dient de koppeling tussen de ontsluiting van de Waaslandhaven en de Oosterweelverbinding nagegaan te worden
- het mede ondersteunen van het combinatievoorstel uit de studie 'Mobiliteit over de weg in het Waasland': 1) het voorzien van een dubbele kamstructuur in het Waasland door de aanleg van parallelwegen langs de E17 (tussen Sint-Niklaas en Zwijndrecht) en langs de E34 (tussen Moerbeke en Antwerpen) en de nodige aansluitingen, 2) het aanleggen van een noordelijke verbinding tussen de N70 (vanaf het bedrijventerrein Doornpark in Beveren) en de Waaslandhaven (met aansluiting op de verkeerswisselaar E34-N451), 3) de capaciteitsproblemen aan de (tolvrije) Kennedytunnel enerzijds en de ondermaatse benutting van de Liefkenshoektunnel en de Oosterweelverbinding (beide met tol) anderzijds, vormen een probleem dat op Vlaams niveau moet worden opgelost via rekeningrijden.
- ...

Woon-werkverkeer:

- bijzondere aandacht besteden aan de optimalisering van de bereikbaarheid van bestaande en bij prioriteit te ontwikkelen bedrijventerreinen in de Waaslandhaven, in het bijzonder via het openbaar vervoer. Bij nieuw te ontwikkelen bedrijventerreinen mobiliteitsvoorwaarden stellen bij vestiging op het industrieterrein en/of al een mobiliteitsplan opmaken
- het onderzoeken naar mogelijke openbaarvervoersverbindingen en innovatieve vervoersconcepten om de bereikbaarheid van het geplande Logistiek Park Waasland te garanderen voor alle werknemers
- het stimuleren van de opmaak van bedrijfsvervoerplannen om zo bij te dragen tot duurzame mobiliteit
- het streven naar een goede en veilige bereikbaarheid van de Waaslandhaven, zowel met de auto als per fiets als met het openbaar vervoer
- ...

Beleid:

- bij het beheer van de Waaslandhaven streven naar een substantiële verhoging van de Wase medezeggenschap. Er dient gezocht te worden naar andere beheersalternatieven die kunnen bijdragen tot een beter evenwicht
- het creëren van een breed maatschappelijk draagvlak voor de haven en het nastreven van een ruime betrokkenheid van verschillende actoren

- een optimale ontwikkeling van het noordelijk uitbreidingsgebied van de Waaslandhaven, rekeninghoudende met mobiliteit, buffering, beheersstructuur, werkgelegenheid, leefbaarheid dorpen,...
- ...

Ruimtelijke ordening/economisch ruimtegebruik:

- het activeren van de resterende open ruimten op bestaande bedrijventerreinen en identificatie van de inbreidingsmogelijkheden met verzekering van de verwevenheid van verschillende functies
- implementeren van principes van duurzaamheid en kwaliteit bij de aanleg van nieuwe bedrijventerreinen, bij de reconversie van bestaande bedrijventerreinen en bij de bedrijfsvoering. De verduurzaming van bedrijventerreinen realiseren door het introduceren en promoten van het principe van parkmanagement en door het stimuleren van samenwerkingsverbanden tussen bedrijven onderling en tussen bedrijven en andere betrokken actoren. De samenwerking zal zich in eerste instantie richten tot rationalisering van het energiegebruik, clustervorming bij de aankoop van energie, collectief afvalbeheer, beveiliging, parkeervoorziening, collectief groenonderhoud, gemeenschappelijke personeelsvoorzieningen zoals catering, vervoer en kinderopvang
- het op de voet volgen van de ruimtelijke planningsprocessen
- het reserveren van de nodige ruimte langsheen de E34 en E17 voor de ontwikkeling van logistieke zones
- het snel aanleggen van het Logistiek Park Waasland
- ...

Opleiding/arbeidsmarkt:

- het verlagen van drempels naar opleiding/werk door ondermeer een versterking van het openbaar vervoersaanbod naar de opleidingsinfrastructuur/bedrijven
- het ontwikkelen van een opleidingsaanbod, dat flexibel en gericht inspeelt op de arbeidsmarktbehoeften en –noden in de Waaslandhaven
- het behouden, versterken en uitbreiden van de regionale opleidingsinfrastructuur, met prioriteit voor het verankeren van de VDAB-opleidingsinfrastructuur metaalberoepen 'lassen/pijpfitten'. Tevens dient, in functie van de verdere uitbreiding van de Waaslandhaven en de te verwachten groei in de logistieke activiteit, de mogelijkheid tot het implementeren van een opleidingsentiteit 'logistiek' in de Waaslandhaven afgetoetst te worden bij de verschillende partners/actoren
- ...

Rol RESOC-SERR Waas en Dender:

- permanente aandacht vestigen op de ontsluitingsproblematiek en de noodzakelijke infrastructuurprojecten
- samenbrengen van betrokken partijen
- organiseren van overleg
- initiëren van projecten in het kader van het Pendelfonds
- ...

Potentiële partners: Promotie Binnenvaart, Infrabel, Waterwegen en Zeekanaal, Maritieme Toegang, provincie(s), Vlaams Gewest, NMBS, De Lijn, lokale besturen, Intergemeentelijk Samenwerkingsverband Land van Waas, Maatschappij Linkerscheldeoever, Gemeentelijk Havenbedrijf Antwerpen, VDAB, sociale partners, sectorfondsen,...

Welzijn en zorg

Welzijn is een beleidsmaterie die zich niet in vakjes laat opdelen. Of mensen zich goed voelen, heeft te maken met hun gezondheid, hun leef- en woonomgeving, hun inkomen, hun tewerkstelling, hun netwerk van contacten, ...

Een welzijnsbeleid zal een geïntegreerde aanpak vergen en ons dwingen over verschillende beleidsdomeinen heen te werken om in de hulp- en zorgverlening de mens om wie het allemaal draait, (weer) centraal te stellen. Ook de ontwikkelingen in de samenleving zoals de vergrijzing, de gezinsverdunding, de toenemende diversiteit, de groeiende, vaak verdoken, armoede stellen ons voor nieuwe uitdagingen en vragen om een gepaste dienstverlening en zorgafstemming.

Welzijnsbeleid is uiteraard veel meer dan een zorgbeleid, maar de organisatie van zorg blijft toch een zeer voorname opdracht. Ons samenleven in een welvaartstaat voorziet in een brede waaier van zorgvoorzieningen, die dient aangepast te zijn aan de steeds wijzigende noden en behoeften. Door het afstemmen van vraag en aanbod moet er een weefpatroon ontstaan waarbij niemand door de mazen van het net kan vallen. Een welzijnsbeleid dient dan ook speciale aandacht te hebben voor de meest kwetsbare groepen in de samenleving.

Kortom, bij welzijnsbeleid gaat het om mensen in situaties waar hulp, zorg, aandacht, ... nodig is én om kwaliteit van het leven: een recht voor iedereen.

Welzijn en zorg: enkele kerngegevens ¹⁷

- BEVOLKINGSGEGEVENS, 2006:

- Grijsdruk: 40,7% (Vlaams gewest: 42,0%)
- Groene druk: 40,8% (Vlaams gewest: 40,5%)
- Interne vergrijzing: 18,5% (Vlaams gewest: 19,0%)
- Private huishoudens: 170.894 (6,8% van het Vlaamse totaal)
- Personen met een handicap: 6.692 (6,3% van het Vlaamse totaal)
- Ouderen: 72.096 (6,6% van het Vlaamse totaal)

- KANSARMOEDE, 2007:

- Percentage geboortes in kansarme gezinnen t.o.v. het totaal aantal geboorten¹⁸: 4,5% (Vlaams gewest: 6,9%)
- Begunstigde leefloners: 1.531 (6,8% van het Vlaamse totaal)
- Personen met een gewaarborgd inkomen voor bejaarden: 610 (6,5% van het Vlaamse totaal)
- Personen met een inkomensgarantie voor ouderen:

¹⁷ Sociaal-economische situatieschets Oost-Vlaanderen, APS, Zorg en gezondheid

¹⁸ Kind en Gezin, 2006

3.508 (7,0% van het Vlaamse totaal)

- **VOORZIENINGEN, 2008:**

- Rusthuizen:
 - Norm (programmacijfer): 5.468 woongelegenheden
 - Invulling: 4.708 woongelegenheden op 01.07.08
 - % verhouding norm - invulling: 86,1%
- Serviceflats:
 - Norm: 2.168 woongelegenheden
 - Invulling: 1.051 woongelegenheden op 01.07.08
 - % verhouding norm - invulling: 48,5%
- Centra voor kortverblijf:
 - Norm: 161 woongelegenheden
 - Invulling: 46 op woongelegenheden op 01.06.08
 - % verhouding norm - invulling: 28,6%
- Dagverzorgingscentra:
 - Norm: 182 verblijfseenheden
 - Invulling: 53 verblijfseenheden op 01.06.08
 - % verhouding norm - invulling: 29,1%
- Voorschoolse kinderopvang¹⁹:
 - Aantal aanwezige kinderen telling week 1 februari 2007: 5.582 (Vlaams gewest: 25.049)
 - Capaciteit: 4.660 (Vlaams gewest: 23.105)
- Buitenschoolse kinderopvang:
 - Aantal aanwezige kinderen telling week 1 februari 2007: 5.656 (Vlaams gewest: 59.162)
 - Capaciteit buitenschoolse kinderopvang: 2.761 (Vlaams gewest: 29.110)

¹⁹ Kind en Gezin, 2007

Strategische doelstelling: de levenskwaliteit en het welzijn van de inwoners verhogen door een toereikend, efficiënt, effectief en voor iedereen toegankelijk en kwaliteitsvol aanbod van hulp- en dienstverlening en zorg te garanderen, hierbij inspeland op maatschappelijke veranderingen (vergrijzing, gezinsverdunding, ...), nieuwe noden en behoeften en nieuwe doelgroepen

Maatregel 1: zorg voor de inwoners: het welzijn verhogen van iedereen en in het bijzonder van wie daar minder kansen toe heeft

Beschrijving en motivatie: Het welzijns- en gezondheidsbeleid heeft als doelstelling bij te dragen tot het verbeteren van de levenskwaliteit van de inwoners door enerzijds een inclusief gelijke-kansenbeleid te voeren en anderzijds door de zorg- en dienstverlening te kneden op maat van de doelgroep. Voor de zwakste doelgroepen moeten de basisvoorwaarden inzake levenskwaliteit gegarandeerd kunnen worden zodat ook voor hen een volwaardige participatie centraal kan staan.

Acties:

- het realiseren van de verdere uitbouw van de dienst- en zorgverlening door het substantieel verhogen van de capaciteit en de toegankelijkheid, hierbij rekening houdende met de meest kwetsbare doelgroepen o.a. ouderen, personen met een handicap, mensen in armoede of met een verhoogd armoederisico, kinderen en jongeren, etnisch-culturele minderheden ...

Prioritaire acties kunnen zijn:

- o De verdere uitbouw van de ouderenzorg: om de levenskwaliteit van het toenemende aantal ouderen te garanderen en te verhogen dient voorzien te worden in de realisatie van meer thuiszorg, thuiszorgondersteunende initiatieven en residentiële opvang. Tevens dient gestreefd te worden naar een meer geïntegreerd woon- en zorgbeleid met diverse woon- en zorgvormen zoals woonzorgzones, serviceflats, centra voor dag- en nachtopvang en kortverblijf, ... (zie overlegtafel 'wonen en huisvesting'). In de ouderenzorg dient extra aandacht uit te gaan naar het toenemende aantal ouderen van allochtone afkomst. De toegankelijkheid van zorg- en dienstverlening voor allochtone ouderen dient geoptimaliseerd te worden ondermeer door het wegwerken van cultureel-religieuze drempels (diversiteitsbeleid).
 - o Het realiseren van een vraaggestuurd en passend aanbod aan zorg- en dienstverlening voor personen met een handicap, hierbij rekeninghoudende met de vergrijzing van de populatie en de complexere problematieken. De bestaande dienstverlening dient versterkt en nieuwe zorg- en/of zorgondersteunende initiatieven ontwikkeld te worden, rekeninghoudende met de noden en behoeften van de klant/gebruiker. Ook in het (lokaal) woonbeleid dient aandacht uit te gaan naar aangepast bouwen en wonen voor personen met een handicap. (zie overlegtafel 'wonen en huisvesting')
- onderzoeken hoe de bestaande wachtlijsten voor ouderenvoorzieningen (o.a. rust- en verzorgingstehuizen, serviceflats, ...) kunnen uitgezuiverd worden in functie van een accuraat zicht op de regionale nood aan residentiële opvang

- in functie van de nood streven naar een aanpassing van de programmatie met het oog op de uitbreiding van de professionele dienstverlening
- het opzetten van een regionale studie m.b.t. het in kaart brengen van de toekomstige zorgvraag en het zorgaanbod in functie van tewerkstellingsperspectieven/-mogelijkheden (zie overlegtafel 'arbeidsmarkt')
- het inventariseren van het regionale zorg- en dienstverleningsaanbod enerzijds met het oog op adequate en gebruiksvriendelijke informatieverspreiding naar de verschillende doelgroepen, anderzijds gericht op het detecteren van hiaten en overlappingsen teneinde een regionaal behoeftendekkend zorgaanbod te kunnen realiseren
- streven naar een betere ondersteuning en omkadering van het netwerk rond de patiënt o.a. door het aanmoedigen van mantelzorg en vrijwilligerswerk
- het dringend verder uitbouwen van een kwaliteitsvolle, betaalbare (ook voor kansarme en één-oudergezinnen), toegankelijke en beschikbare voorschoolse, buitenschoolse, flexibele en occasionele kinderopvang en opvang voor zieke en gehandicapte kinderen. Prioritaire aandacht dient uit te gaan naar het wegwerken van de witte vlekken. Tevens dient in nauw overleg met alle relevante actoren het beschikbare aanbod aan kinderopvang geoptimaliseerd te worden in functie van professionaliteit en kwaliteitsvolle opvang.
- ...

RoI RESOC-SERR Waas & Dender: sensibiliseren, faciliteren en monitoring

- het samenbrengen van partners
- het aanreiken van goede praktijkvoorbeelden
- ...

Potentiële partners/actoren: RWO, welzijns- en gezondheidsactoren, lokale besturen (gemeente en OCMW), sociale partners, LOGO, CAW, Kind & Gezin, ...

Maatregel 2: iedereen heeft recht op een menswaardig leven: armoede en sociale uitsluiting terugdringen tot een absoluut minimum

Beschrijving en motivatie: ondanks de toenemende welvaart is armoede in Vlaanderen en ook in de regio Waas & Dender, nog steeds een onopgelost probleem. Armoede is niet enkel een kwestie van inkomen en overleven. Het onvoldoende kunnen waarmaken van diverse rechten zoals het recht op arbeid, onderwijs, wonen, gezondheidszorg, cultuur, ... speelt minstens een even grote rol. Ondanks een ruim aanbod aan hulpverlening en steunmaatregelen, glippen mensen in armoede door de mazen van het opvangnet. Steeds meer, in België al ruim anderhalf miljoen mensen. Als 15 procent van de bevolking onder de armoedegrens leeft, dan is er onmiskenbaar een probleem. En hun aantal neemt toe. Een chronische ziekte, een echtscheiding, een faillissement, ... kunnen de aanleiding zijn. Sommigen echter leven al van kindsbeen in de armoede (generatiearmoede).

De voorbije jaren groeide de beleidsaandacht voor armoede en de bestrijding ervan, in Vlaanderen. Armoedebestrijding vraagt een beleid dat een samenhangend antwoord biedt op een complex geheel van problemen en veronderstelt een gezamenlijk engagement van de (lokale) overheid, (welzijns-)organisaties en van de ganse maatschappij. M.a.w. armoede plaatst de samenleving voor een dringende uitdaging.

Acties:

- streven naar een betere, ruimere en gebruiksvriendelijke informatieverspreiding over maatregelen, mogelijkheden, rechten en statuten, ... op maat van en aan mensen in armoede. Onderzoeken op welke wijze deze informatieverspreiding dient te gebeuren om maximaal de beoogde doelgroep te bereiken: digitale of papieren versie, via de vereniging waar armen het woord nemen, gratis infolijn, ...
- streven naar en stimuleren van een permanente dialoog met mensen in armoede in het kader van ondermeer de uitbouw van een lokaal sociaal beleid, een lokaal woonbeleid, maatschappelijke dienstverlening, ...
- het verhogen van de toegankelijkheid van de gezondheidszorg voor de meest kwetsbare groepen door ondermeer het wegwerken van financiële drempels: laagdrempelige gezondheidsinitiatieven zoals wijkgezondheidscentra en de derdebetalersregeling dienen ruimer kenbaar gemaakt worden
- het voeren van een (lokaal) werkgelegenheidsbeleid met extra aandacht voor de meest kwetsbaren op de arbeidsmarkt, vaak de 'moeilijkst bemiddelbaren'. Competentieversterkende acties (trajectbegeleiding, opleiding, sociale vaardigheidstraining, ...) doen de inzetbaarheid op de arbeidsmarkt toenemen en de kansen op een 'duurzame' tewerkstelling verhogen. Arbeid is nog steeds een krachtig middel tot volwaardige integratie in de maatschappij. Tevens moet binnen het werkgelegenheidsbeleid aandacht zijn voor het wegwerken van drempels die de toegang tot de arbeidsmarkt bemoeilijken: er dient gestreefd te worden naar een voldoende aanbod aan kwaliteitsvolle, flexibele én betaalbare kinderopvang en aan het optimaliseren van het woon-werkverkeer via het openbaar vervoer.
- streven naar een betere afstemming en coördinatie tussen de verschillende diensten en organisaties. Door de veelheid aan (vaak versnipperde) initiatieven en dienstverlening dreigt men door de bomen het bos niet meer te zien, waardoor mensen in armoede door de mazen van het opvangnet glippen

- het blijven garanderen van (een minimumaanbod aan) maatschappelijke hulp- en dienstverlening door het OCMW opdat het recht op een menswaardig leven voor iedere inwoner kan verzekerd worden.
- het stimuleren van lokale besturen (allerhande) beleidsmaatregelen te screenen/evalueren op impact op bestrijding van armoede en sociale uitsluiting
- ...

RoI RESOC-SERR Waas & Dender: sensibiliseren, faciliteren en monitoring

Potentiële partners: samenlevingsopbouw, sociaal huis, lokale besturen (gemeente en OCMW), sociale partners, CAW, welzijnsactoren, ...

Maatregel 3: stimuleren van overleg, afstemming en samenwerking tussen de verschillende welzijns- en gezondheidsactoren

Beschrijving en motivatie: De ernstige versnippering en verkokering van de welzijns- en gezondheidszorg maakt dat men door de veelheid aan initiatieven en diensten door de bomen het bos niet meer ziet. Bovendien verloopt de coördinatie en afstemming tussen de verschillende organisaties en diensten niet altijd optimaal. Met het oog op een geïntegreerde en multidisciplinaire aanpak van de hulp-, zorg- en dienstverlening, op maat van de individuele klant, dringt een nauwere samenwerking en afstemming zich op.

Acties:

- inventariseren van alle regionale overlegplatformen en –fora m.b.t. welzijn en gezond in functie van het detecteren van lacunes/leemten. Afhankelijk van de vraag, nood en wenselijkheid aanvullende en/of overkoepelende overlegfora opstarten
- bij de bevoegde hogere overheden er voor pleiten de verkaveling van de zorgregio's maximaal te laten aansluiten op de overlegregio's. Een herverkaveling van de zorgregio's legt een hypotheek op de toekomstige ontwikkeling van het welzijnslandschap – een accuraat dienstverleningspakket op maat en in het bereik van de inwoners komt in het gedrang – daar er afbreuk gedaan wordt aan de huidige waardevolle samenwerkingsverbanden en aan de bestaande – historische – maatschappelijke en socio-economische dynamiek van de regio
- het opstarten van een regionaal overlegplatform 'gezondheidszorg'. De opmaak van een actieplan ter ondersteuning en versterking van de regionale gezondheidszorg zou één van de taken kunnen zijn
- het opstarten van een regionaal overlegplatform 'seniorenzorg'. De opmaak van een actieplan ter optimalisering van de ouderenzorg (met bijzondere aandacht voor wonen en zorg) zou tot het takenpakket kunnen behoren
- in visie van optimalisatie van het dienstverlenings- en zorgaanbod (meer 'vraaggestuurd' en 'op maat van') in dialoog treden met de gebruikers
- het stimuleren van een nauwere samenwerking tussen de zorgsector en andere maatschappelijke sectoren met het oog op het creëren van nieuwe diensten en bijkomende (sociale) tewerkstelling: bvb. samenwerking tussen thuiszorg en buurt- en nabijheidsdiensten met als toegevoegde waarde de creatie van (sociale) tewerkstelling (zie overlegtafel 'sociale economie')
- het in kaart brengen van de huidige tewerkstelling en beschikbaarheid van en de toekomstige nood aan personeel, hierbij rekeninghoudende met in- en uitstroom en de sectoreigen diversiteit
- ...

RoI RESOC-SERR Waas & Dender: sensibiliseren, faciliteren en monitoring

Potentiële partners: RWO, welzijns- en gezondheidsactoren, sociale partners, OCMW, LOGO, ...

Wonen en huisvesting

De Vlaamse Wooncode kent het recht op menswaardig wonen een centrale plaats toe. 'Iedereen heeft recht op menswaardig wonen. Daartoe moet de beschikking over een aangepaste woning, van goede kwaliteit, in een behoorlijke woonomgeving, tegen een betaalbare prijs en met woonzekerheid worden bevorderd.'

Kwaliteitsvol en betaalbaar wonen is m.a.w. een basisrecht voor iedereen. Toch is het invullen van dit basisrecht geen evidentie meer. De huur- en koopprijzen van woningen en gronden zijn de laatste jaren fors gestegen waardoor het voor de financieel zwakkeren steeds moeilijker wordt een woning te huren of een eigendom te verwerven.

Ook de demografische en maatschappelijke ontwikkelingen – o.a. de toenemende bevolking, de gezinsverdunding, de vergrijzing, ... – zullen hun impact hebben op de huidige en toekomstige woonbehoeften.

Een tijdig en aangepast inspelen op deze evoluties/tendensen vormt ongetwijfeld één van de grote uitdagingen voor het lokale (en Vlaamse) beleid de komende jaren.

Woonsituatie in regio Waas & Dender: enkele kerndegegevens

- HET HUIDIGE WONINGENBESTAND:

Private woningmarkt²⁰:

- Aantal woongelegenheden²¹: Op 1 januari 2007 zijn er in de regio Waas en Dender 185.785 woongelegenheden, waarvan 84.668 woongelegenheden in het arrondissement Dendermonde en 101.117 woongelegenheden in het arrondissement Sint-Niklaas. Dit komt neer op 6,5% van het Vlaamse totaal (2.868.361 woongelegenheden)

- Aantal woningen naar eigendomstitel:

- eigenaars: 71% (Vlaams gewest: 71%)
- huurders: 26% (Vlaams gewest: 25%)
- rest: 3% (Vlaams gewest: 4%)

- Aantal woningen naar bouwtype:

- ééngezinswoning: 84% (Vlaams gewest: 78%)
- appartement of studio: 14% (Vlaams gewest: 19%)
- andere: 2% (Vlaams gewest: 3%)

²⁰ SEE 2001

²¹ FOD Financiën, 2007

Een woongelegenheden is het gebouw of het gedeelte van het gebouw, bestemd om bewoond te worden door een gezin of als dusdanig gebruikt, om het even of het gezin bestaat uit een persoon die alleen leeft of uit meerdere personen en waar de verschillende gezinsactiviteiten (wonen, slapen,...) kunnen worden uitgeoefend.

- Aantal woningen zonder klein comfort (= badkamer + WC):
5% (Vlaams gewest: 5%)
- Aantal woningen met klein comfort:
34% (Vlaams gewest: 24%)
- Aantal woningen met middelmatig comfort (= klein comfort + CV):
11% (Vlaams gewest: 14%)
- Aantal woningen met groot comfort
(= middelmatig comfort + keuken of geïntegreerde keuken + tel. of gsm + auto):
47% (Vlaams gewest: 55%)

Sociale woningmarkt²²:

- Aantal sociale huurwoningen (appartementen en huurhuizen):
8,3% van het Vlaamse totaal
- Percentage t.o.v. het aantal private huishoudens:
6,7% (Vlaams gewest: 5,5%)

WOONPRIJZEN:

- Gemiddelde verkoopprijs appartementen, flats en studio's:
160.019 euro (Vlaams gewest: 171.992 euro)
- Gemiddelde verkoopprijs gewone woonhuizen:
154.224 euro (Vlaams gewest: 171.783 euro)
- Gemiddelde verkoopprijs villa's, bungalows en landhuizen:
289.888 euro (Vlaams gewest: 327.074 euro)
- Gemiddelde verkoopprijs bouwgrond:
123 euro per m² (Vlaams gewest: 133 euro per m²)
- Huurprijzen private woning:
 - minder dan 248 euro: 32% (Vlaams gewest: 28%)
 - 248 tot 496 euro: 59% (Vlaams gewest: 59%)
 - 496 tot 744 euro: 7% (Vlaams gewest: 10%)
 - 744 tot 992 euro: 1% (Vlaams gewest: 2%)
 - meer dan 992 euro: 1% (Vlaams gewest: 1%)
- Huurprijzen sociale woning: 229 euro (Vlaams gewest: 224 euro)

²² VMSW, APS, 2006

Strategische doelstelling: streven naar een evenwichtig en gediversifieerd, kwaliteitsvol en betaalbaar woonaanbod opdat voor iedereen het recht op menswaardig wonen kan gerealiseerd worden

Maatregel 1: voldoende aanbod aan betaalbare (sociale) woningen en gronden

Beschrijving en motivatie: de regio dient een voldoende aanbod en een evenwichtige spreiding van sociale huur- en koopwoningen en sociale kavels te realiseren.

De regio Waas & Dender beschikt in vergelijking met Vlaanderen, over een ruim aanbod aan sociale huurwoningen (6,7% t.o.v. 5,6%). Nochtans zijn er 6 gemeenten met een lager percentage sociale huurwoningen dan het Vlaamse gemiddelde, bij 3 gemeenten bedraagt het aanbod maximaal 2 %. Aangezien sociale huurwoningen een heel degelijke garantie bieden op een betaalbare woning van goede kwaliteit, zou elke gemeente inspanningen moeten doen om voldoende sociale woningen binnen de gemeentegrenzen te bouwen. Tevens dient aandacht uit te gaan naar de groep inwoners met een gematigd inkomen (die (net) buiten de sociale huisvesting valt) door het aanbieden van betaalbare grond of woonmogelijkheden.

Acties:

- Iedere gemeente voorziet een voldoende aantal sociale huur- en koopwoningen en sociale bouw kavels. De geactualiseerde gemeentelijke woonbehoefte studie is hierbij richtinggevend.
- In het bijzonder de gemeenten met een lager percentage aan sociale huurwoningen dan het Vlaams gemiddelde, engageren zich, op korte termijn, bijkomende inspanningen te leveren om hun aanbod minimaal op dat niveau te brengen.
- het ontwikkelen van een instrumentarium om (meer) sociale vermenging mogelijk te maken. Hierbij kan gedacht worden aan een verkavelingsverordening of het opzetten van kleinschalige samenwerkingsverbanden (privaat – publiek, publiek - publiek) bij de ontwikkeling van nieuwe bouwprojecten
- het stimuleren van samenwerkingsverbanden tussen private en sociale bouwmaatschappijen en andere huisvestingsactoren met het oog op een betere afstemming van bouwprogramma's. Bovendien kan een dergelijk samenwerkingsverband kostendrukkend werken (administratie- en beheerskosten). Ook tussen de huur- en koopsector onderling kunnen samenwerkingsverbanden aangewezen zijn
- het ruimer kenbaar maken van de werking van de sociale verhuurkantoren op de particuliere huurmarkt. Sociale verhuurkantoren kunnen het aanbod van betaalbare woningen op de private huurmarkt helpen verruimen doordat zij woningen huren op de private huurmarkt en doorverhuren, eventueel na renovatie, aan de meest woonbehoeftegen of aan mensen met beperkte kansen op de huurmarkt (vaak mensen met een laag inkomen en een acute woonbehoefte)
- elke gemeente engageert zich om een sociaal verhuurkantoor te hebben/op te richten of zich intergemeentelijk aan te sluiten bij een bestaand sociaal verhuurkantoor

- om de toegang tot betaalbare én kwaliteitsvolle huurwoningen voor mensen met een beperkt inkomen te verhogen, zouden lokale besturen gesensibiliseerd/aangemoedigd kunnen worden, om als overbruggingsmaatregel in afwachting van de invoering van de Vlaamse regelgeving, een huursubsidie/-toelage aan te bieden aan private huurders onder een bepaalde inkomensgrens
- het in kaart brengen van onderbenutte ruimtes (leegstand, ruimte boven handelspanden, ...) om na te gaan of deze aangewend en/of omgevormd kunnen worden tot sociaal verhuurbare wooneenheden
- elke gemeente (in samenwerking met andere huisvestingsactoren) streeft er naar een voldoende capaciteit aan nood- en doorstromingswoningen te voorzien in kader van dringende en tijdelijke herhuisvesting van personen/gezinnen. Begeleiding en structurele oplossingen zijn noodzakelijk opdat de noodwoningen hun doorgangsfunctie voor personen/gezinnen zouden kunnen garanderen. Tevens lijkt het aangewezen een preventiebeleid te voeren, om woononzekerheid van personen/gezinnen te voorkomen.
- ...

RoI RESOC-SERR Waas & Dender: monitoring

Potentiële partners/actoren: lokale besturen (gemeente en OCMW), sociale partners, sociale huisvestingsmaatschappijen, sociale verhuurkantoren, intergemeentelijke samenwerkingsverbanden, private bouwmaatschappijen, Confederatie Bouw Waasland, Vlaamse overheid, ...

Maatregel 2: waar wonen en zorg elkaar de hand reiken: inspelen op demografische en maatschappelijke tendensen

Beschrijving en motivatie: De behoeften van onze samenleving op vlak van wonen en zorg evolueren momenteel bijzonder snel. De toenemende vergrijzing gepaard aan de wens om zo lang mogelijk zelfstandig te wonen, genereert specifieke, nieuwe behoeften waaraan men moet trachten tegemoet te komen. Maar ook diverse andere groepen (mensen met een handicap, ...) vragen steeds meer om een combinatie van een aangepaste woonvorm en zorgverstrekking, die hen een maximale zelfstandigheid moet toelaten.

In antwoord op de vergrijzing en de veranderende noden van de bevolking zien we sinds geruime tijd een vervaging van de grenzen tussen huisvesting en zorg. Enerzijds zien we dat aanbieders van woningen hoe langer hoe meer rekening houden met een mogelijke behoefte aan zorg van de bewoners (bvb. door het hanteren van bepaalde bouwrichtlijnen), anderzijds stellen we vast dat de zorgverstrekkers meer inspelen op de woonwensen van hun doelgroep en hun diensten aanbieden in een brede waaier van woonvormen (bvb. thuiszorg).

Achterliggend aan deze evolutie is een veranderende visie op wonen en zorg. Waar vroeger de beleidsopatie was mensen met een zorgbehoefte te verhuizen naar een zorgvoorziening, wordt er nu naar gestreefd de zorgvoorzieningen naar de mensen te brengen, in hun eigen woonomgeving.

Parallel aan de vervaging van de grenzen tussen wonen en zorg, zien we ook een vervaging tussen de doelgroepen, met een verschuiving van een eerder categoriaal beleid gericht op de specifieke nood/vraag van specifieke doelgroepen, naar een meer algemeen inclusief beleid, gericht op alle groepen van de samenleving en maximaal kansen biedend op integratie van groepen met een specifieke woon- en zorgbehoefte.

Leven en wonen zoals iedereen wordt de norm. Voorts zien we tendensen tot kleinschalige woonvormen, waarbij zorgvoorzieningen geïntegreerd worden binnen de gewone leef- en woonomgeving of waarbij instellingen hun zorgvoorzieningen openstellen voor de omwonenden.²³

Het adequaat en tijdig inspelen op deze ontwikkelingen vormt ongetwijfeld één van de grote uitdagingen voor het lokale beleid de komende jaren. Het lokale beleid blijkt immers het best geplaatst om de plaatselijke, concrete noden in te schatten, en in overleg met huisvestings- en welzijnspartners te zoeken naar aangepaste woon- en zorgvormen.

Acties:

- advies- en begeleidingsinitiatieven gericht op het verbeteren en in stand houden van het comfort en de kwaliteit van de (eigen) woning
- informeren van sociale en private huisvestingsactoren over aanpasbaar bouwen, bouwen voor een persoon met een handicap en levenslang wonen
- voorzien in de uitbouw van aanleunwoningen, waarbij bewoners beroep kunnen doen op de zorg- en dienstverlening die aanwezig is in het rust- en verzorgingstehuis of een nabijgelegen dienstencentrum
- streven naar een voldoende aanbod aan kwaliteitsvolle aangepaste woningen voor ouderen

²³ Handleiding lokaal woonbeleid deel V: wonen en welzijn (Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap)

- het stimuleren van alternatieve woonvormen voor ouderen zoals levenslang wonen, kangoeroewonen, ... (realiseerbaar binnen het huidig regelgevend kader)
- ...

RoI REOC-SERR Waas & Dender: sensibiliseren

Potentiële partners: lokale besturen (gemeente en OCMW), sociale partners, sociale huisvestingsmaatschappijen, sociale verhuurkantoren, intergemeentelijke samenwerkingsverbanden, welzijnsactoren, private bouwmaatschappijen, Confederatie Bouw Waasland, ...

Maatregel 3: stimuleren van de uitbouw van een lokaal woonbeleid en intergemeentelijke samenwerking

Beschrijving en motivatie: de gemeentebesturen krijgen in de Vlaamse Wooncode een voorname rol toegemeten. De gemeente is – als regisseur van het lokaal woonbeleid – verantwoordelijk voor het uitwerken van een woonbeleid waarin het stimuleren van sociale woonprojecten, het ondersteunen van woonbehoeftige gezinnen en alleenstaanden en het bewaken van de kwaliteit van het woonpatrimonium en de woonomgeving bijzondere aandacht dienen te krijgen.

Voor het voorbereiden, ontwikkelen en uitvoeren van een lokaal woonbeleid is het noodzakelijk dat de lokale huisvestingsstructuren goed zijn uitgebouwd. In de praktijk blijken er op dit vlak grote verschillen te bestaan. De specifieke lokale situatie, de schaalgrootte van de gemeente, de financiële mogelijkheden, ... spelen hierbij een rol.

Sommige steden en gemeenten (voornamelijk de grotere) hebben al een zekere traditie in het uittekenen van een lokaal woonbeleid en beschikken over een degelijk uitgebouwde huisvestingsdienst. In andere gemeenten (veelal de kleinere) wordt veeleer pragmatisch te werk gegaan zonder een echt uitgestippeld woonbeleid. De beleidsvoorbereiding en –uitvoering en de dienstverlening naar de burger gebeuren dan eerder versnipperd vanuit verschillende diensten (zoals de dienst ruimtelijk ordening, de dienst welzijn, het OCMW, ...).

Met het oog op een kwalitatief en geïntegreerd lokaal woonbeleid kan er dan ook gepleit worden voor het uitbouwen van een (inter-)gemeentelijke huisvestingsdienst met eventueel een woonloket voor de eerstelijnsdienstverlening aan de inwoners, of voor het aanstellen van een (inter-)gemeentelijke huisvestingsambtenaar.

Acties:

- in afwachting van het 'grond- en pandendecreet', lokale besturen stimuleren om jaarlijks een inventaris op te maken van het woningenbestand (totaal aantal, aantal leegstaande, verwaarloosde, onbewoonbaar verklaarde en verkrotte woningen, ...) en het aantal onbebouwde percelen. Het verzamelen en ter beschikking stellen van relevant en recent cijfermateriaal is de eerste opdracht bij het uitwerken en ontwikkelen van nieuwe initiatieven inzake (sociaal) wonen, met de nodige aandacht voor duurzaamheid, multifunctionaliteit en inbreiding. Deze lokale gegevens kunnen op streekniveau gecentraliseerd en gecoördineerd worden.
- lokale besturen stimuleren om op regelmatige basis een structureel woonoverleg – zowel op lokaal als op intergemeentelijk niveau - te organiseren met alle betrokken (woon)actoren (OCMW's, sociale/private bouwmaatschappijen, welzijnssector, intercommunales, huurdersbond, sociale verhuurkantoren, inwoners ...) in visie van het voeren van een doelgericht en structureel lokaal woonbeleid.
- lokale besturen stimuleren in het uitbouwen van een (inter-)gemeentelijke huisvestingsdienst of voor het aanstellen van een (inter-)gemeentelijke huisvestingsambtenaar met het oog op de ontwikkeling en de uitvoering van een kwalitatief en geïntegreerd lokaal woonbeleid
- om een goede informatiedoorstroming en communicatie van en naar de burger inzake het woonbeleid te garanderen dienen gemeenten gestimuleerd te worden zich te engageren tot het uitbouwen van een woonloket als laagdrempelige, klantgerichte eerstelijnsdienst, waar de

inwoners met de meest uiteenlopende vragen over wonen terecht kunnen. Hierbij kan de mogelijkheid tot het oprichten van een intergemeentelijke woonwinkel met gedecentraliseerde antennes afgetoetst worden

- het ontwikkelen van een infobrochure 'wonen' waarin alle relevante informatie gebundeld wordt en dat als basisinstrument aan alle lokale overheden ter beschikking wordt gesteld, met de mogelijkheid in een addendum de gemeentelijke premies toe te voegen.
- ...

Rol RESOC-SERR Waas & Dender: sensibiliseren

Potentiële partners: lokale besturen (gemeente en OCMW), sociale partners, sociale huisvestingsmaatschappijen, sociale verhuurkantoren, intergemeentelijke samenwerkingsverbanden, welzijnsactoren, private bouwmaatschappijen, Confederatie Bouw Waasland, ...

Milieu en natuur

De zorg voor het milieu is een gedeelde opdracht: zowel lokale besturen, als inwoners en het bedrijfsleven hebben de taak duurzaam om te springen met de leefomgeving. Via een gebiedsgericht milieu- en natuurbeleid wordt ernaar gestreefd om op een samenhangende wijze de leefomgeving en de natuur in de regio Waas en Dender te vrijwaren van verdere verontreiniging en te ontwikkelen tot een hoog beschermingsniveau.

Om de aantrekkelijkheid van de leefomgeving te verhogen, wensen wij een regionale groenstructuur te realiseren door de uitbouw van een netwerk tussen de diverse natuur- en bosgebieden, open ruimtes, waardevolle landschappen en parkgebieden, etc. , die zich zowel in het stedelijk als het buitenstedelijke gebied situeren. Daarbij zal deze regionale groenstructuur enerzijds een meerwaarde betekenen op het vlak van biodiversiteit, recreatie,..., anderzijds tot stand komen via een open dialoog met alle betrokken maatschappelijke sectoren: landbouw, natuurontwikkeling, toerisme en recreatie, bedrijfsleven, inwoners,...

Toestand milieu en natuur in de regio Waas en Dender: enkele kerngegevens²⁴

- Volgens het gewestplan situeren de gebieden met het grootste aandeel (11% tot 20%) aan natuur- en bosgebied zich in de gemeenten: Stekene, Waasmunster, Hamme, Kruikebeke, Berlare, en Dendermonde. Daarnaast kunnen we ook in de gemeenten Lokeren, Temse, Lebbeke, Buggenhout en Wichelen een belangrijk aandeel (6% tot 10%) aantreffen. In de overige gemeenten is het aandeel van natuur- en bosgebied op het gewestplan zeer beperkt (1% tot 5%)
- De bosrijkste gebieden (bosindex²⁵ groter dan 10%) vinden we terug in de gemeenten Stekene, Waasmunster, Hamme, Berlare en Buggenhout. Ook in Sint-Niklaas, Kruikebeke en Dendermonde kan men een niet onbelangrijk aandeel aan beboste oppervlakte terugvinden (bosindex tussen 7% en 9%). De gemeenten Beveren, Laarne, Zele en Lebbeke zijn de bosarmste gebieden (bosindex tussen 0% en 3%).
- Volgens de biologische waarderingskaart²⁶ situeren de meest biologisch waardevolle gebieden (35% tot 45%) zich in de gemeenten: Stekene, Waasmunster en Berlare. In de andere gemeenten bedraagt het aandeel biologisch waardevol gebied tussen 15% en 35%.

²⁴ PDPO- project 'Oost-Vlaams Buitengoed onder de loep'

²⁵ De bosindex geeft het aandeel van de beboste oppervlakte in de totale oppervlakte weer

²⁶ De biologische waarderingskaart geeft weer waar er, naast natuur- en bosgebied, waardevolle natuur voorkomt

Strategische doelstelling: Het versterken van de natuur en het bevorderen van de biodiversiteit

Maatregel: Verbetering leefkwaliteit en ontwikkelingsmogelijkheden voor de natuur

Beschrijving en motivatie: Het is in ieders belang om over een gezond leefmilieu te beschikken. Het menselijk handelen oefent een invloed uit op het leefmilieu. Verstedelijking, industrie, landbouwactiviteiten,... hebben een impact op de kwaliteit van het milieu en de natuur. Deze druk heeft niet alleen een invloed op de biodiversiteit maar ook op de ontwikkelingskansen van de huidige en toekomstige generaties. Via de bescherming van mens en milieu, de duurzame aanwending van grondstoffen en de natuur, en het behoud, herstel en de versterking van de biodiversiteit wordt gestreefd naar een verbetering van de leefkwaliteit.

Acties:

- het bevorderen van afstemming en samenwerking tussen de verschillende gemeenten en intercommunales op vlak van inzameling, afvalpreventie en sensibilisatie. Concrete mogelijkheden zijn gezamenlijke informatie-, sensibilisatie- en communicatiecampagnes en de aanpak van gemeenschappelijke problemen zoals het voorkomen en bestraffen van illegaal ontwijkgedrag, zwerfvuil en het aanvaarden van bedrijfsafval
- het ondersteunen van initiatieven en sensibiliseringsacties inzake milieuverantwoord productgebruik, afvalpreventie, hergebruik, rationeel energiegebruik, duurzaam bouwen, en duurzame ontwikkeling in het algemeen. Lokale besturen kunnen hierin een voorbeeldfunctie vervullen
- het stimuleren van de samenwerking met kringloopcentra en de werking van het kringloopcentrum regelmatig in het daglicht stellen
- afstemming van de meetgegevens waterkwaliteit (oppervlakte- en grondwater) van de verschillende meetnetten
- verschillende doelgroepen (bedrijven, scholen, landbouwers, (ver)bouwers, gemeenten, huishoudens,...) aanzetten tot zuinig watergebruik, (her)gebruik en infiltratie van regenwater
- het ondersteunen van projecten rond kleinschalige en individuele waterzuivering
- de uitwisseling van kennis en informatie bevorderen tussen de regionale landschappen en bosgroepen onderling en met de provincie en gemeenten
- het beter kenbaar maken van de steunmaatregelen hernieuwbare energie en rationeel energieverbruik
- het ondersteunen van gemeenten bij de uitbouw van hun milieu- en natuurbeleid en bovengemeentelijke samenwerking stimuleren
- het aanmoedigen van gemeenten om een milieuvriendelijk wagenpark uit te bouwen (o.a. wagens met een roetfilter,...)

- om een optimaal natuur- en milieubeleid te kunnen voeren, is een permanente monitoring en objectieve evaluatie van de ingezette instrumenten noodzakelijk. Hiertoe kan een geïntegreerd monitoringsprogramma/milieubarometer opgestart worden. Dit is zowel een richtinggevend instrument voor het gemeentelijk beleid als een communicatie-instrument naar burger toe
- duurzaam bos- en natuurbeheer aanmoedigen door o.a. de opmaak van beheerplannen voor afzonderlijke bossen en natuurgebieden te ondersteunen, door privé-initiatieven inzake inrichting en beheer aan te moedigen,...
- signaalfunctie vervullen naar de (hogere) overheden om administratieve procedure inzake milieuvergunningen, milieuwetgeving, bodemverontreiniging,... te vereenvoudigen
- het stimuleren van overlegprocessen tussen de natuur- en bossector, landbouw, economie, en andere sectoren om te komen tot integratie of maximale afstemming van de respectievelijke ruimtelijke en beheersvisies
- het nagaan van de impact VEN (Vlaams Ecologisch Netwerk) en IVON (Integraal Verwevings- en Ondersteunend Netwerk) op onze regio
- gemeentelijke natuurontwikkelingsplannen op regelmatige basis actualiseren
- het aanmoedigen van alle lokale besturen om een samenwerkingsovereenkomst 'Milieu als opstap naar duurzame ontwikkeling' af te sluiten met de Vlaamse overheid. Via het afsluiten van een samenwerkingsovereenkomst kan het milieubeleid gericht aangepakt worden
- het ondersteunen van het Milieucharterproject (Voka) en het Vlaams Milieuplan Sierteelt (VMS). Beide instrumenten betekenen voor bedrijven een praktisch hulpmiddel om op een gestructureerde wijze een proactief duurzaamheidsbeleid uit te bouwen en bij te sturen
- ...

RoI RESOC-SERR Waas en Dender:

- organiseren van overleg
- samenbrengen van betrokken partijen
- ...

Potentiële partners: lokale besturen, (afval)intercommunales, Vlaamse Milieumaatschappij (VMM), bosgroepen, regionale landschappen, provincie, Departement Leefmilieu, Natuur en Energie (LNE), natuurverenigingen, Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM), sociale partners, Boerenbond, ICW, lokale milieuraden,...